

סוציולוגיה

מידעון האגודה הסוציולוגית הישראלית

דצמבר 2008

גליון מס' 39

התמורות הגדולות בחברה הישראלית לקראת הכנס ה-40 של האגודה הסוציולוגית הישראלית

רחל פסטרנק המסלול האקדמי המכללה למינהל

הכנס השנתי של האגודה הסוציולוגית הישראלית יתקיים בימים שלישי ורביעי, 17-18 בפברואר 2009, באירוח החוג למדעי ההתנהגות, המסלול האקדמי המכללה למינהל, קמפוס ראשון לציון. כותרת הכנס השנה הינה "התמורות הגדולות בחברה הישראלית".

החברה הישראלית עודנה חברה בהתהוות, המשתנה בלי הרף, ובשני העשורים האחרונים היא עוברת שינויים רוחביים (רב-תחומיים) ועמוקים (ניכרים). מכלל השינויים, יתמקד הכנס בשלוש תמורות גדולות: ליברליזציה, גלובליזציה (התעולמות), והשסעה (שיסוע). ליברליזציה היא שינוי אידיאולוגי למרכז הפרט, חיזוק ומימוש של זכויות הפרט, העצמה של כוחות השוק והמגזר השלישי, והפרטת נכסי המדינה ושירותיה. גלובליזציה היא תהליך המוביל לקשירה של המדינה, הכלכלה, התרבות, המשפט, התקשורת, הסביבה ועוד למערכת עולמית משותפת, לטשטוש של גבולות מדינת-הלאום, להגברת התנועה של הון, בני אדם ואידיאות ממקום למקום, ולהעצמת ההשפעה של גורמי חוץ. השסעה מתבטאת בהעמקת השסעים החברתיים הפנימיים, בהגברת אי-השוויון ובהתפשטות של רעיון הרב-תרבותיות והפוליטיקה של זהויות. יש מחלוקת אם שלושת התהליכים הללו, שיש ביניהם חפיפה מסוימת, מחלישים את המדינה או רק משנים את אופני תיפקודה, אם מורידים את הסולידריות החברתית, אם מחריפים את הבעיות החברתיות, ואם גורמים לקיטוב חברתי.

ישיבת המליאה של הכנס תוקדש לדיון בתמורות הגדולות הללו בחברה הישראלית, ובה ישתתפו נשיא האגודה פרופ' סמי סמוחה, דר' זאב רוזנהק, דר' מיכל פרנקל ופרופ' מאג'ד אל-חאג'. הכנס המתוכנן יכלול גם שתי מיני מליאות. האחת תוקדש לנושא המשבר הכלכלי (העולמי והישראלי)

תוכן העניינים

1	התמורות הגדולות בחברה הישראלית לקראת הכנס ה-40 של האגודה הסוציולוגית הישראלית רחל פסטרנק, המסלול האקדמי המכללה למינהל
2	מדוע אני מתפלל לעליית הדאוג'ונס: הרהורים על המשבר הפיננסי, השמחה לאיד ועתיד הקפיטליזם יובל יונאי, אוניברסיטת חיפה
5	על קוצו של יו"ד דליה גבריאלי נורי, מכללת הדסה ירושלים ואוניברסיטת בר אילן
5	סקרי אינטרנט גלית סיני קרמונה, אוניברסיטת תל אביב
6	דברים לזכרה של פרופ' ברנדה דנט ברינה בוגוש, אוניברסיטת בר אילן נטע האילן, האוניברסיטה הפתוחה
7	דברים לזכרה של דר' גלית סעדה-אופיר תמר רפפורט, האוניברסיטה העברית
9	קול קורא להרשמה לחברות באגודה הסוציולוגית הישראלית
9	קול קורא להרשמה לקהילות המקצועיות הותיקות, החדשות ובהקמה
11	קול קורא להרשמה לקבוצת העניין הפעילה של הדוקטורנטים ולקבוצת העניין בהקמה של המאסטרנטים
11	קול קורא לכתב העת HAGAR
12	לוח הודעות
12	תוכניות לימוד לתואר שני
18	ספרי סוציולוגיה חדשים
21	פרסים ומענקי מחקר לסוציולוגים
22	דוקטורים חדשים לסוציולוגיה
23	צעוות עבודה
24	כנס האגודה הסוציולוגית הישראלית

האגודה הסוציולוגית הישראלית

החוג למדעי ההתנהגות, המסלול האקדמי המכללה למינהל
שד' יצחק רבין 7, ת.ד. 25073 ראשון לציון 75190
טל - 03-9634492 ; פקס - 03-9634173
דואר אלקטרוני liatmi@hdq.colman.ac.il
אתר <http://www.israel-sociology.org.il>

עורכת: ד"ר טלי כץ-גרו, אוניברסיטת חיפה
עורכת משנה: ליאת מילביצקי

מדוע אני מתפלל לעליית הדאוג'ונס: הרהורים על המשבר הפיננסי, השמחה לאיד ועתיד הקפיטליזם

יונבל יונאי

אוניברסיטת חיפה

(גרסא מוקדמת הופיעה באתר "העוקץ" 22.11.2008)

מאז החלו גלי המשברים בשווקים הפיננסיים, היו רבים מחוץ למערכת הפיננסית, כולל סוציולוגים רבים, שהגיבו בשמחה לאיד ובסיפוק על מה שנראה ככישלון השיטה הקפיטליסטית, לפחות בלבוש הניאו-ליברלי שהיא לבשה בעשורים האחרונים. צעדי ההצלה שממשלות רבות נקטו כדי להציל בנקים ענקיים, חברות ביטוח אדירות ותאגידים תעשייתיים עצומים נתפסו כצעד לא הוגן המספק הגנה לעשירים, הגנה ששכירים ועצמאים קטנים אינם מקבלים בעידן הרפורמות הניאו-ליברליות.

יש לנו עוד מלאכה רבה לנסות ולהבין מה הסיבה למשבר ולכן הוא יוביל. שאלה פחות חשובה, אבל מעניינת ואולי קשורה גם להבנת התהליכים הכלכליים, היא מה מקור השמחה לאיד וההתנגדות האינסטינקטיבית לצעדי ההצלה, שהיו, לדעתי, בלתי נמנעים. ברור שזה אינו קשור למבנה תיק החיסכון של השמחים לאיד או להרכב קרנות הפנסיה שלהם, עליהם רובנו לא יודע כלום, ואני מנחש שרבים מהם היו בין המפסידים. אבל גם אם הם מפסידים הם גילו שמחה לאיד, ואני אעלה כאן כמה מחשבות לגבי שתי סיבות רגשיות לתחושות אלו. אני אנסה גם לנמק בקיצור נמרץ, מדוע תגובות אלו נראות לי ילדותיות ומסוכנות.

סיבה אחת לשמחה לאיד היא התנגדות רגשית לרווחים העצומים של משקיעים בשווקי ההון ולמשכורות הענק שאנשים רבים הקשורים למוסדות הפיננסיים קיבלו. גם מי שלא תומך במערכת של יוזמה חופשית יכול לקבל כרציונאלי, שיזם תעשייתי או בעל רעיון מבריק בתחום המחשבים "יגזור קופון" שמן בזכות יזמותו. אבל קשה לרבים מאתנו לקבל כהגייוני שאנשים ירוויחו סכומים עוצרי-נשימה רק ע"י מתן פקודות קנייה ומכירה או סיפוק שירותים המאפשרים לאחרים לעשות זאת תמורת עמלה שמנה לא פחות. המילה "ספקולנט" ממשיכה להיות כינוי גנאי גם בחברה בה רוב השכירים החזקים הם ספקולנטים שלא-בידיעתם או ספקולנטים בעקיפין. יוסי דהאן מספר באתר "העוקץ"¹ על מייקל לואיס, שהיה סוחר באג"ח בבנק ההשקעות "סלומון ברדרס" בשנות ה-

בהנחיית דר' חיה שטייר והשנייה תעסוק בנושא בחירות 2009 בהנחיית פרופ' מיכל שמיר. הכנס יכלול 36 מושבים בנושאים מגוונים ביניהם: משפחה, חינוך, תקשורת, ספורט, ארגונים ועבודה, מדיניות חברתית, תנועות חברתיות, דת וחברה, פריפריה, זהות, צרכנות, אומנות ככלי ביטוי, הגירה ועליה, מגדר ואמהות, משפחה ומגדר, ניהול שונות בצבא, עבודה בהיבט רב-תרבותי, כשירות חברתית ותרבותית, זוגיות, גוף מיניות ורבייה, הגירה ומשפחה, תירות, סטייה קורבנות ופיקוח חברתי, גלובליזציה ועוד.

בדומה לשנים קודמות, גם השנה יתקיימו מפגשים חגיגיים של כל אחת מהקהילות המקצועיות של האגודה (לפי סדר א-ב): ארגונים ועבודה, בריאות ורפואה, גוף מיניות ורבייה, הגירה ודמוגרפיה, חינוך, מגדר, משפחה וצבא.

התוכנית האמנותית של הכנס תכלול מופע אינטראקטיבי של תיאטרון פלייבק, בהנחייתה של אביבה אפל. תיאטרון פלייבק נוצר ב-1975 בעמק הדסון בניו-יורק ע"י ג'ונתן פוקס, כאשר בשנת 1991 נוצרה הקבוצה הראשונה של התיאטרון בישראל. השחקנים במופע מעניקים פרשנות בימתית לסיפורים אישיים או סיטואציות המובאות בפניהם במלך המופע. המופע הוא חוויה יוצאת דופן לכל המשתתפים – לקהל, למנחה, ולשחקנים, הלומדים ביחד להקשיב גם בין המילים וגם בין השורות, גם לתוכן וגם למנגינה (מתוך אתר האגודה: <http://www.playback.org.il>)

ברכת כנס מוצלח,

רחל פסטרנק, יו"ר הוועדה המארגנת
paster@colman.ac.il
 סמי סמוחה, נשיא האגודה הסוציולוגית הישראלית
ssmooha@univ.haifa.ac.il

ועדת הכנס (לפי סדר א-ב): באדי חסיסי (האוניברסיטה העברית), גוסטבו מש (אוניברסיטת חיפה), חיה שטייר (אוניברסיטת ת"א), טובה בנסקי (המסלול האקדמי המכללה למינהל), יעל אנוך (האוניברסיטה הפתוחה), לריסה רמניק (אוניברסיטת בר אילן), נתן שניידר (מכללה אקדמית ת"א-יפו), סילביה פוגל-ביז'אווי (המסלול האקדמי המכללה למינהל), סמי סמוחה (אוניברסיטת חיפה), עזיזה כוזם (האוניברסיטה העברית), עליזה לוין (אוניברסיטת חיפה), עמיחי זילברמן (המסלול האקדמי המכללה למינהל), רפי לב (סוציולוג יישומי-ארגוני), שרית הלמן (אוניברסיטת בן גוריון).
 דפנה הלפרין, רכזת הכנס; ליאת מילביצקי, מזכירת האגודה הסוציולוגית הישראלית

¹ <http://www.haokets.org/article.asp?ArticleID=2853>
 פורסם ב-22.11.2008; נדלה 5.1.2009.

שמייצרות בקני-מידה של טריליונים, ושתעסיק מיליארדי אנשים לאורך 20 שנה זהו הישג לא מבטל.

כיצד זה יכול לעבוד עם רמאויות בקנה מידה שלואיס מדווח עליהם? זה נושא שצריך להיחקר, וקל להבין מדוע מחקר רציני ואמין של הנושא הוא כמעט בלתי אפשרי. ייתכן שהמידע שלואיס מספק אינו מדויק; ייתכן שסכומי הרמאויות הלא-חוקיות והחצי-חוקיות עליהן הוא מספר, סכומים של מאות מיליוני דולר, הם "כסף קטן" שאיבודו אינו מבטל את יעילות המערכת. כמובן, הטענה שהמערכת "עבדה" אינה אומרת, שהמערכת פעלה בצורה אופטימאלית. היא בטח לא דאגה להקצאה שוויונית או צודקת, והצלחתה, עם או בלי מירכאות, נעשתה על-גבי מיליוני עובדים מנוצלים ותוך פגיעה בסיכויי ההישרדות של כדור-הארץ. אבל היא עבדה במובן, שאנשים המשיכו להתפרנס וסחורות המשיכו לנוע בלי קריסה כדוגמת השפל הגדול.

וכאן אני מגיע לסיבה השנייה לשמחה לאיד ולסיפוק מהמפולת הפיננסית. זוהי שמחתם של מי שניבאו את בוא האסון, ועכשיו חשים סיפוק שהתחזית שלהם התממשה. בואו נחזור לדברים של לואיס, שוב באדיבותו של יוסי דהאן שתרגם:

בשני העשורים האחרונים המתנתי לקיצו של וול סטריט. הבונוסים השערורייתיים, ההחזרים הזעומים לבעלי המניות, הסקנדלים הבלתי נגמרים, התפוצצות בועת האינטרנט, המשבר בעקבות נפילת חברת Long Term Capital Management. שוב ושוב, הבנקים להשקעות בוול סטריט איבדו את אמיונותם. ולמרות זאת הם רק המשיכו לגדול, יחד עם סכומי הכסף שהם נתנו לבני 26 לבצע עסקאות חסרות כל ערך חברתי. המרד של הצעירים האמריקאים נגד תרבות ההון לא התממש מעולם. למה לשנות את העולם של הוריקן כאשר אתה יכול לקנות אותו, לחתוך אותו לנתכי מניות ולמכור את החתיכות הללו.

מי שצועק "זאב, זאב" (כולל כותב שורות אלו) אינו יכול שלא לחוש סיפוק, כאשר הזאב סוף-סוף מופיע וטורף כבשה אחת או, מה שקרוב יותר למקרה הנוכחי, את כל העדר (שהוא, למרבה הצער, אנחנו); נחתנו, התרענו, צעקנו חמס, והשיירה עברה. אז עכשיו "הנה לכם".

אבל גם השמחה הזו אינה במקומה. אם נבואה מתגשמת אחרי 20-30 שנה (ואגב, היא עדיין לא התגשמה; אנחנו עוד לא יודעים האם המשבר הפיננסי יחולל משבר ממושך וקשה בכלכלה הריאלית), זה לא בהכרח אומר שהנביאים צדקו, שכן, כאמור, המערכת הפיננסית הצליחה להחזיק את הכלכלה העולמית במשך תקופה ארוכה. בשל כך אני מציע שנזנח את השמחה לאיד ונחזור לניתוח בסיסי של הכלכלה.

80, וכתב אח"כ ספר על ניסיונו בשם "פוקר של שקרנים", וכעת הגיב על המשבר הנוכחי. דהאן מצטט ומתרגם את לואיס:

עד היום זה זו תעלומה בעיניי, ואיני מבין את הנכונות של בנק השקעות בוול סטריט לשלם לי מאות אלפי דולרים על מנת לייעץ לאנשים מבוגרים. הייתי בן 24, ללא ניסיון, גם ללא עניין מיוחד, בניחוש אלו מניות ואגרות חוב יעלו ואלו ירדו. הפונקציה המרכזית של וול סטריט היא להקצות הון – להחליט מי צריך לקבל הון ומי לא. תאמינו לי כאשר אני אומר לכם שלא היה לי שמץ של מושג.

מעולם לא למדתי קורס בחשבונאות, לא ניהלתי עסק, גם לא היה לי חשבון חיסכון שניהלתי. הגעתי לג'וב בסולומון ברדרס ב 1985 ויצאתי, שלוש שנים מאוחר יותר, הרבה יותר עשיר. ולמרות שכתבתי ספר על הניסיון, כל הדבר הזה עדיין נראה מופרך, וזו גם הסיבה שקל היה להרוויח כל כך הרבה כסף. תיארתי לעצמי שהמצב הזה לא יכול להחזיק מעמד. במוקדם או במאוחר, מישהו יזהה אותי, ואנשים כמוני, יחשוף את ההונאה. מוקדם יותר ממאוחר תגיע ההכרה הגדולה ווול סטריט יתעורר, ומאות אם לא אלפי של אנשים צעירים כמוני, שלא הייתה שום סיבה שהם יהמרו הימורים ענקיים עם כספם של אנשים אחרים, יוגלו משוק ההון.

השמחה לאיד נובעת מתחושות דומות של מי שחף רגלו לא דרכה, לא בוול סטריט ולא בבורסה שלנו ברח' אחד-העם בת"א. למרות העניין שלי בכלכלה, אף אני לא דרכתי בבורסות למיניהן, למעט ביקור בבורסת הסחורות של ניו-יורק (NYMEX) כחלק מכנס ה-ASA בניו-יורק בשנה שעברה. ובכל זאת אני רוצה להתווכח עם לואיס ולטעון, שאי-אפשר להסתפק בטענות שלו.

קשה להתווכח עם מי שבא מהשדה ומספק הוכחות אמפיריות. בהמשך המאמר לואיס מספר על כמה סקנדלים המחזקים את דעתו, ואני מקבל את עדותו כאמינה. אבל ההסבר שלו אינו יכול לספק תשובה לחידה ששמה שווקי ההון. לואיס כותב כעת, שבעת כתיבת ספרו הוא לא חשד "לרגע ששווקי ההון של שנות השמונים ישרוד שני עשורים", אבל הוא שרד. המערכת הפיננסית הענקית החזיקה את כל הכלכלה הגלובאלית במשך עשורים שלמים. היו משברים שאיימו להפילה, אבל היא נחלצה מהם, ובזכותה הכלכלה העולמית המשיכה לצמוח. שום מערכת כלכלית אינה עובדת הרבה זמן ללא שינוי, ולדאוג לכך שמערכת כה מורכבת תפעל ותפעיל חברות ענקיות

ה-50 וה-60, שהצילו את הקפיטליזם על אפם ועל חמתם של הקפיטליסטים הגדולים. לא היינו צריכים את המשבר הנוכחי בשביל ללמוד את זה שוב. אבל אלו היו צעדים שהבטיחו את תהליך הצבר ההון, והפיתרון למשבר הנוכחי ילך מן הסתם אף הוא בעקבותיהם.

בעולם השחור-לבן של חלק ממבקרי הניאו-ליברליזם אין סיכוי לרפורמות כאלו בשל פעולתם של קפיטליסטים המעוררים ע"י אידיאולוגיה אנטי-התערבותית קיצונית וע"י תאוות-בצע חסרת מעצורים. אבל כבר היינו, כאמור, בסיפור הזה, וראינו כיצד המערכת הקפיטליסטית מצמיחה פיתרונות בעזרת קפיטליסטים נאורים (אם או בלי מירכאות) או מתוך אילוצים בפניהם היא עומדת. זו הסיבה שמיליונרים רבים תמכו בקלינטון ובאובמה ובפוליטיקאים חסידי היוזמה החופשית, אבל כאלו המאמינים שצריך גם פיקוח וחלוקת עושר בין כל הקבוצות החברתיות. הסיבות הפוליטיות לניצחון הרפובליקאים בארה"ב (ודומיהם בשאר הדמוקרטיות הקפיטליסטיות) בעבר לא כלל רק את המיליונרים (או המיליארדרים) קצרי-הראות שתמכו בהם, אלא גם פוליטיקת סטאטוס, פוליטיקת גזע ופוליטיקת דת שנוצלו היטב ע"י פוליטיקאים משופשפים, אבל שניתן להציב לה אלטרנטיבה המסוגלת לנצח כפי שראינו בנובמבר האחרון (ואני לא בהכרח מנבא שאובמה יצליח לחולל רפורמות כאלו; הניצחון שלו רק מעיד על כוחות חברתיים בעלי-משקל הלוחצים בכיוון זה).

בכל מקרה שמחה לאיד על המפולת הפיננסית אינה מקדמת מטרה זו, ותלוות שבנקי-השקעות קיבלו הגנה שפועלי טקסטיל בשדרות ובמצפה-רמון לא קיבלו היא ילדותית, או "אוטופיסטית" במונחי של מרקס. פיתרון לבעיות חברתיות חייב להתאים למבנה הכלכלי, ושווקי ההון הפכו להיות חלק מרכזי מהמערכת הכלכלית שלנו, קרי, המערכת החברתית-פוליטית כולה. אם הם יתמוטטו כליל, יהיו כמה מיליארדרים שיקפצו מהקומות הגבוהות של וול סטריט (או יפרשו לאחוזותיהם המוגנות ומאובטחות), אבל יהיו גם מיליארדים של אנשים שיאבדו את מטה לחמם; את ההשלכות הפוליטיות—כמה מלחמות, למשל, יפרצו בשל כך, וכמה מיליונים או עשרות או מאות מיליונים יאבדו את חייהם—אי אפשר לדעת. הכוח של הקפיטליסטים – כבר למדנו מזמן – הוא בכך שבשל בעלותם על אמצעי הייצור הם, סליחה על הביטוי, "מחזיקים אותנו בביצים". אם הם יפסידו, אנחנו נפסיד יותר, ולכן האינטרס שלנו שהם ימשיכו להרוויח, בממוצע, כלומר, ששווקי ההון ימשיכו לתפקד; זה קשה אבל הבה נתפלל לאליל הדאו ג'ונס שהוא ימשיך לעלות!

בעשורים האחרונים הכלכלנים – אלו שקיבלו הכשרה בחוגים לכלכלות – מנהלים את הכלכלה, ושאר ההוגים והחוקרים נובחים. זו חלוקת עבודה שיש בה היגיון תפקודי, שגם המבקרים נהנים ממנו; הם יכולים להמשיך ולומר מה שהם רוצים, בלי שרעיונותיהם יועמדו במבחן. אבל זו, כמובן, גם חלוקת-עבודה המשמרת את המצב ואינה מאפשרת רפורמות אמיתיות המקדמות את הרווחה האנושית. אנחנו חייבים לחזור לעולם בו גם השקפות העולם של השמאל מעוגנות בהבנה כלכלנית ובמחשבה תיאורטית על תהליכים מאקרו-כלכליים. עולם הכלכלנות-הפוליטית של פעם חולק בין כלכלנים לתיאורטיקנים חברתיים משלל דיסציפלינות; הגיע הזמן לחזור למחשבה כלכלנית-פוליטית.

לקראת סיום אטען שהבסיס לכך כבר הונח מזמן ע"י קארל מרקס עבר במניפסט הקומוניסטי. מאז הדילמה העיקרית של הקפיטליזם לא השתנתה: במה להשקיע את ההון ההולך וגודל, ואיך ליצר כוח קנייה שיקנה את כל מה שמייצרים. הניסיון לנהל את הדינאמיקה הזו באופן מתוכנן ומרכזי נכשל, והותיר את הקפיטליזם כמסגרת יחידה, המוכרת לנו כרגע, לנהל את התהליך הזה. כפי שמרקס חזה, הפיתרון של הדילמה בכל שלב מחמיר את היקף הבעיה בשלב שלאחר-מכן.

התכונם הגובר של שוק ההון היה חלק מתהליך זה; זה היה פיתרון של משברים קודמים, וזה יצר פוטנציאל למשבר גדול עוד יותר. שווקי ההון על כל נגזרותיהם פעלו כמנגנון להזיז סכומים עצומים של הון משוק לשוק בהתאם לשברירי מידע. בעזרתם סכומי עתק של אנשים פרטיים, ויותר מכך של גופים מוסדיים כמו קרנות פנסיה ופרמיות ביטוח, מצאו אפיקים מגוונים להשקעה. היו אולי הרבה רמאויות וטעויות בדרך; אולי זה היה בנוי על יסודות של חול, אבל איכשהו זה דאג לכך שהמערכת לא התמוטטה, פנסיונרים נהנו מתשואה נאה, והמערך היצרני קיבל הון להשקעה. היה ברור שבניגוד לחזון הורוד של ניאו-ליברלים, היו הרבה סתירות פנימיות במערכת; זה לא היה יכול לעבוד לנצח בלי לעורר בעיות, ולכן המשבר הנוכחי לא היה צריך להיות כזו הפתעה. אבל זה עבד.

קשה לחשוב כרגע על מערכת אלטרנטיבית. אנחנו מבינים, אני חושב, שמערכת של ניהול מרכזי עוד פחות מסוגלת כעת לנהל את זרמי ההון מאשר באמצע המאה ה-20, ולכן, שווקי הון הם כרגע האמצעי היחיד להקצאה של השקעות. הלקח מהמשבר הנוכחי הוא שצריך, כמובן, הרבה יותר פיקוח של המדינה וטיפול בשאר הסתירות הפנימיות של המערכת, כלומר, דאגה לצמיחה ברת-קיימא, מאוזנת ושוויונית (דבר לא פשוט בהקשר הגלובאלי). ריסון תאוות הבצע ופיקוח על שווקים (של הון ושל כל דבר אחר) הוא אינטרס חיוני של העובדים, ואינטרס לא פחות חיוני של "הקפיטליזם", של המערכת כולה. כבר למדנו לקח זה בזמן הניו-דיל של שנות ה-30, וראינו את זה בקיינסיאניזם ובמדינת הרווחה של שנות

על קוצו של יו"ד

דליה גבריאלי נורי

מכללת הדסה ירושלים ואוניברסיטת בר אילן

שפה איננה טכנולוגיית הייטק. חדשנות, יעילות ויצירתיות המקודשים בתרבות הישראלית אינם בהכרח טובים לשפה העברית. אני כותבת זאת בהשראת מסרון שקיבלתי הבוקר ובו מילה אחת: "תיהני". עשרים שניות הבטתי במילה הזאת ו"ליהנות" לא הצלחתי. כותבת המסרון היא פרופסור ללשון עברית ולאחרונה שוצפים אצלה היו"דים. היא כותבת על "הנאותי", "רגשותיי", "חוויותיי". גם על "בניי", "בנותיי" ו"זיכרונותיי". אני יודעת שכוונתה טובות. אבל יו"ד הקטנה המבצבצת ממכתביה שבה ומרעישה את המרחב הוויזואלי שאליו אני רגילה, שבה ומכניסה אבן קטנה לעברית-בנעלי-בית שלי, הופכת אותה לשפה זרה.

ההחלטה היכן יש להוסיף יו"ד במקרים של כתיב חסר ניקוד הינה קביעה של האקדמיה ללשון, המוסד המוסמך להכתיב לנו כללי הגיון וטעם. חזקה על חברי האקדמיה שנימוקים כבדי משקל הניעו אותם להורות על הוספת יו"דים גם במקרים שבעבר נמנענו מהם. מן הסתם שיקולים לשוניים והיסטוריים, וודאי גם שיקולי נוחות הקריאה ושיקולים של טכנולוגיית דפוס, כולם שיקולים עניינים וראויים. אולם התעוררותה של היו"ד מעוררת שאלות רחבות יותר על חשיבותו של עקרון השימור הלשוני ביצירה של תרבות ושל זהות ישראלית.

שאלת האיזון בין חדש לישן, בין נוסטלגיה לבין יעילות זכתה וזוכה לדיון כשמדובר למשל בשימור מבנים היסטוריים. שימור אדריכלי אינו נתפס בדרך כלל כשמרנות אלא כביטוי של כבוד והקניית ערך ליצירות העבר. זאת גם במחיר של עלות כספית גבוהה וגם במחיר של אי נוחות רבה, כמו במקרה של העתקת בתי הטמפלרים ברחוב קפלן בתל אביב. שימור שפה לעומת זאת, אינו כרוך בעלויות כספיות ואינו יוצר פקקי תנועה. הוא כרוך בהבנה שהשפה העברית היא אולי המקום היחיד שבו מתאפשר לדוברי העברית לחוש בנוח בלי להכאיב לאיש. אי אפשר לומר זאת למשל על הטריטוריה.

נדמה שהציונות מוסיפה להמציא את עצמה כמעט מתוך הרגל. צריך לכן לומר במפורש: השפה העברית איננה אופנה. השפה היא נכס תרבותי פנימי, מלכד ומייבב. היא מקום של נוחות, קלות ומוכרות. דברים שחסרים קצת בתרבות הרעש שלנו.

סקרי אינטרנט

גלית סיני קרמונה אוניברסיטת תל אביב

סקרים סטטיסטיים המבוצעים באינטרנט (Web-based Surveys) מהווים זה מכבר חלופה למתודות "המסורתיות" לביצוע סקרים (טלפון, פנים אל פנים, דואר) בעולם המערבי, ומגמה זו נותנת את אותותיה בשנים האחרונות גם בישראל – ולא בכדי. ניתן לסכם את יתרונותיה של מתודת סקרי האינטרנט בשלושה הבטים: ראשית, עלותם של סקרי האינטרנט נמוכה משמעותית בהשוואה למתודות הסקרים "המסורתיות"; שנית, נתוני הסקר נגישים למזמין המחקר בכל עת לצורך ניתוח, הסקה מסקנות ובקרה; שלישית, פלטפורמת האינטרנט מאפשרת לבדוק בצורה פשוטה, קלה וחסכונית שאלות מחקר המשלבות היבטים אודיו-ויזואליים התומכים בשאלות הסקר.

גוף הידע האקדמי והנסיון שהצטבר במהלך העשורים האחרונים, מהווים בסיס איתן לביצוע מחקרים כמותיים באמצעות פלטפורמת האינטרנט. תחום הידע העוסק בבחינת מתודות סקרי האינטרנט מקיף מאות מחקרים אשר הראו כאשר הם מבוצעים נכון – סקרי האינטרנט מהווים כלי מהימן ותקף לאיסוף נתונים.

לאור בעיית ההענות בסקרים בעת הנוכחית, בד בבד עם התפתחות האינטרנט כאמצעי להתקשרות בין אישית מערכי סקר מרובי מתודות (Mixed Mode Surveys), המשלבים בין מתודות שאינן מבוססות אינטרנט לאיסוף נתונים באינטרנט, מהווים פרקטיקה מקובלת יעילה ובסיס למחקר מתודולוגי בתחום מחקרי הסקר.

אי לכך, בבואו לבצע סקר על החוקר לבחון את האפשרות להשתמש בשאלונים ממוחשבים באינטרנט (בהתבסס על מאפייני מערך הסקר והאוכלוסייה הנחקרת), בין אם כמערך מחקר המבוסס כולו על האינטרנט ובין אם כחלק ממערך מחקר המשלב מספר מתודות. פרטיקה זו תאפשר לחוקר למזער טעויות פונציאליות בסקר הקשורות למהלך איסוף הנתונים (מדידה ואי תשובה) ולמכסם את אמינות ממצאי המחקר ומסקנותיו.

אותה לאורך דרכה כחוקרת, כאשר המשיכה לבחון את השימוש בשפה בהקשרים חברתיים ותרבותיים. בשנים האחרונות היא התמקדה בתקשורת מקוונת ובדקה את אופני השימוש בשפה באינטרנט. כמה ממחקריה עוסקים ברב-לשוניות ומאירים את הזיקה בין שפה מדוברת לכתובה. התעניינותה בתחום התרבות החומרית התבטאה בעבודות מקוריות ומעניינות על אספנות. ברנדה השכילה לשים לב לפרטים ולראות את ההקשרים הסוציולוגיים שלהם. כך אחד ממחקריה בחן את הקישוטים שציירו והדביקו ישראלים על ערכות האב"כ בזמן מלחמת המפרץ הראשונה. הסקרנות, הרגישות ויכולת ההתבוננות הניעו את ברנדה לקשר בין מרכיבים שנראו לכאורה כלא מתאימים ולהפוך אותם יחד לסידור שלם ונאה. תכונה זו ששרתה אותה היטב בעבודתה האקדמית והתבטאה בהיבטים נוספים של חייה כמו העיצוב המיוחד של דירתה ואפילו של משרדה באוניברסיטה. השילוב יוצא הדופן של חפצים חדשים ועתיקים בדירתה שבה את לבה של אוצרת במוזיאון ישראל שבחרה להציג את חדר המגורים של ברנדה בתערוכה על דירות בירושלים. החוש האסטטי והסקרנות שלה הובילו אותה להתעניין בתרבות היפנית, שהייתה אחד מתחביביה. ברנדה הקדישה מזמנה למוסיקה, היא נגנה בפסנתר והתאמנה באותה נחישות שבה כתבה וחקרה. כמו במחקר, גם בנגינה היא בחרה לשתף פעולה עם אחרים ונגנה בשלישיה עם שתיים מחברותיה הטובות. אהבתה למוזיקה התבטאה גם בכינוי שבחרה לעצמה באינטרנט, כאשר התחילה במחקרה על תרבות דיגיטלית: דו-רה-מי.

ברנדה נולדה בסגרינגפלד, מסצ'וסטס בשנת 1937, היא באה לישראל בשנת 1960 לאחר שהשלימה תואר ראשון בספרות אנגלית באוניברסיטת רדקליף ותואר בחינוך באוניברסיטת הרווארד. בשנת 1962 התחילה לעבוד במקביל ללימודיה באוניברסיטה העברית, כעוזרת הוראה וכחוקרת במכון למחקר חברתי שמושי. בשנת 1970 השלימה את עבודת הדוקטורט שלה באוניברסיטת שיקגו. בשנת 1973 התמנתה למרצה ובשנת 1993 נעשתה לפרופסור מן המניין. בין השנים 1979 ל-1982 היא שימשה כראש המכון לתקשורת. משנת 1998 ועד לפרישתה המוקדמת בשנת 2000 החזיקה בקדרה על-שם דני ארנולד. לאחר פרישתה שמשה מרצה אורחת בסוציולוגיה באוניברסיטת ייל ומשנת 2003 הייתה עמיתת מחקר באנתרופולוגיה באוניברסיטת ייל. היא התגוררה בארצות הברית עם בעלה, וולטר כהן.

בשנים האחרונות התמקדה ברנדה בתרבות המקוונת ובדקה כיצד בני אדם יוצרים ומשחקים באינטרנט. היא פרסמה לבדה ויחד עם שותפים ותלמידיה רבים מחקרים אתנוגרפיים על התרבות הדיגיטלית המתפתחת. היא הייתה בין החוקרות הראשונות בעולם שבחנו את התחום הזה בכלים מחקרניים ולימדה קורסים אקדמיים שעסקו בו. ספרה שראה אור בשנת 2001 מתעד את השלב שבו הפכה רשת

האגודה הסוציולוגית הישראלית מביעה צער עמוק על פטירתה של

ברנדה דנט ז"ל

פרופסור אמריטוס לסוציולוגיה
באוניברסיטה העברית
חוקרת מובילה של שפה, תרבות ותקשורת
מודפסת ומקוונת

ומביעה תנחומיה למשפחתה
יהיה זכרה ברוך

בשם ההנהלה והחברים
ס'א ס'אומה, נשיא האגודה

דברים לזכרה של

פרופ' ברנדה דנט

בריינה בוגוש, אוניברסיטת בר אילן
נטע האילן, האוניברסיטה הפתוחה

ברנדה הייתה פרופסור לסוציולוגיה ולתקשורת באוניברסיטה העברית שהתמחתה בשפה, תקשורת ותרבות. היא פרשה בשנת 2000 ומאז הייתה חוקרת ומרצה אורחת בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת ייל.

עבודת המחקר של ברנדה הייתה מגוונת ומקורית וניכרה בה יכולת לזהות תחומים חדשים הראויים למחקר. המאמר הראשון שלה שנכתב בשיתוף עם אליהו כץ וראה אור בשנת 1966, עסק במחקר על בקשות שהופנו למכס וניתח את קשרי הציבור עם הבירוקרטיה, מנקודת הראות של קונפליקטים בין ערכים. הנושא הזה נעשה לעבודת הדוקטורט שלה והיא המשיכה לפתח אותו בספרה Pulling Strings שהתפרסם בשנת 1989 והתמקד בתופעת הפרוטקציה. במאמרים שכתבה הרחיבה את הדיון וקישרה אותו לגישות סוציולינגוויסטיות ולתחום של לשון ומשפט. המאמרים הרבים שפרסמה בעקבות מחקרים אלה נחשבים עד היום לציוני דרך בהתפתחות התחום.

לברנדה היו שלוש אהבות מיוחדות: חקר השימוש בלשון, ההתבוננות בהיבטים של תרבות חומרית ומוסיקה. העניין של ברנדה בלשון, שממנו התחילה את דרכה האקדמית עם תואר ראשון בספרות, ליווה

דברים לזכרה של דר' גלית סעדה-אופיר

תמר רפפורט
האוניברסיטה העברית

ינואר 2009

הי גלית,

[הי תמר היית עונה לי בקולך הצוחק, המתגלגל, מה העניינים?]

אקדמאית-אישה-מזרחית, כך בדיוק בסדר הזה הגדרת את עצמך כשדברנו על זהות ופוליטיקה של זהויות, על טיפולי פוריות ואימהות, על פמיניזם ומזרחיות, על ידע, פוליטיקה ו(ב)אקדמיה. אקדמיה תחילה, הצהרת. וברשותך, אני כותבת בעיקר על הזהות הראשונה בהיררכיה, זו האקדמית האוספת לתוכה את כל הזהויות הקשורות זו בזו ממילא. סדר זהויות שכל כך מאפיין את הדרך בה הגדרת את עצמך, את האופן בו רצית שאחרים יראו, יבינו ויזכרו אותך. הרבה דברנו על התשוקה האקדמית שלך, על האהבה הבלתי נלאית שלך לידע הסוציולוגי, לתיאוריה, על השאיפה שלך להיות חלק מבית אקדמי שתצטייני בו, בית אקדמי איכותי שיקבל אותך, ושהוא יאפשר לך להקדיש את כולך לקריאה, לכתובה ולהוראה. סימנת מטרה וחתרת לקראתה במסירות ובהתמדה אין קץ, בלי לחסוך מאמץ, בלי לבזבז זמן, בהתאם לכללי המשחק האקדמי. רצת מהר, בלי לבקש הנחות כאישה, כאם, או כמזרחית. אישה אוטונומית אני תמיד מתארת אותך, נחרצת לעשות הכול לבד, בעצמה.

ולחתיירה הבלתי נלאית הזו להשתלב באקדמיה המעוררת התפעלות נרתם משה, החבר, הבעל התומך והאוהב. שני סוציולוגים, חברים, אוהבים, בני ברית לדרך (שהכירו בחדר כושר...) שלימוד אקדמי לא היו המובן מאליו במשפחותיהם, בדרום בו גדלו. ובמשפחה ההדוקה שהקמתם הקריירה שלך קבלה עדיפות ראשונה, ביחד הסכמתם שגלית תחילה, שלאחר לדת התאומים משה ישהה את ההתקדמות שלו בדוקטורט. ולמשה, כמי שמכיר את העולם התובעני הזה שלנו מבפנים, לא היית צריכה להסביר כמה קשה לממש קריירה אקדמית.

אני בתיקה שלך במחשב קוראת את כל ההמלצות שכתבתי לך במשך השנים (תמיד פנית בעדינות, חוששת שאולי את מעמיסה עלי יותר מדי), למלגה, למשרה, להשתלמות, מדפדת בין הרווארד (שם הגעת ל short list), ברקלי ופרינסטון, בין ברלין לז'נבה, ומשם לאוניברסיטת תל-אביב, בארבע, וחיתה. אני חושבת לעצמי ששחקת כמו גדולה במגרש של הגדולים, שרצית לזכות בתחרות האכזרית

האינטרנט למדיום המוני, כאשר בני אדם שלא היה להם ידע מיוחד בתכנות ולא עבדו במוסדות אקדמיים הצטרפו לפעילות ברשת. הספר מציג חמישה מקרים: שפת הדואר האלקטרוני, האימפרוביזציה בכתובת צ'טים בקרב קבוצה שהתמקדה בפרודיות על שקספיר ושלושה מקרים על היבטים חזותיים ועל המולטי מדיה בתקשורת המקוונת. לאחרונה חקרה ברנדה את הטקסט בתקשורת המקוונת, עסקה בגולשים שאינם דוברי אנגלית ובחנה היבטים של שימוש בשילוב של שפות דוגמת עברית ואנגלית באתרים של ישראלים בארה"ב. נוסף על כל אלה היא עסקה יחד עם אליהו כץ בעדכון הספר על הבירוקרטיה והציבור שהגרסה הראשונה שלו פורסמה בשנת 1973. עד ליומה האחרון ניהלה ברנדה סדר יום קדחתני, חקרה, כתבה, הנחתה סטודנטים וגם ארחה חברים לארוחות. אנשים שהוזמנו לביתה בוודאי זוכרים את המאכלים המיוחדים שהכינה ואת תשומת הלב שהקדישה לאופן ההגשה.

ברנדה הייתה מעורבת חברתית וידעה לכבד ולהעריך כל אדם. הסטודנטים שלה זוכרים את הנכונות שלה להשקיע בהם: להקשיב, לעודד ולטפח אצלם חשיבה מקורית כמו גם לסייע בעצה טובה להתמודד עם קשיי המחקר והכתיבה. האמון והיחס השוויוני שלה לסטודנטים עשו אותה למורה ולמנחה מבוקשת ומעורכת. היא הייתה מוכנה למחות על גילויים של אי צדק או של זלזול בסטודנטים ולהלחם למענם, באופן מיוחד נרתמה לסייע לנשים באקדמיה. כל מי שעבד איתה הפך לחבר או חברה, וכחברה היא הייתה נאמנה וטובת לב. יהי זכרה ברוך.

האגודה הסוציולוגית הישראלית מביעה צער עמוק על פטירתה של

גלית סעדה אופיר ז"ל

עמיתת קרן איסף לדוקטורט ולפוסט-
דוקטורט, בוגרת התוכנית לפעילי ציבור
באוניברסיטה העברית ובוגרת תואר שלישי
במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה
באוניברסיטה העברית

ומביעה תנחומיה למשפחתה
יהיה זכרה ברוך

בשם ההנהלה והחברים
ס' סלומה, נשיא האגודה

את חירותם במסגרת יחסי כוח ("מערכי עוצמה") דרך קבלה של חוקים ולא באמצעות שחרור מהם, כיצד חרות ממומשת דרך השתעבדות (subjugation) או "כפיפות וולונטרית" לכוחות חברתיים. בעזרת בני השיח התיאורטיים שלך את עושה, בין השאר, פרובלמטיזציה לתפישות קיימות לגבי החברה האזרחית בישראל, לזיקה בין חרות ליהודיות, לאומיות וקפיטליזם. בהקשר טבעת את המושג "אינטרפולציה של הטוב" אליו הגעת דרך חקר "בית הלל", והראית כיצד השימוש של הארגון בשיח מכיל של "עשיית טוב" מותח את מושג הדתיות ביהדות.

כשנפגשנו בבית קפה בפעם האחרונה, אחרי ששתינו חזרנו ממסעות אקדמיים מעבר לים (את מפוסט דוקטורט בטורונטו), הופעת עם בטן גדולה – תאומים אמרת לי, שני בנים (בלחש אמרת שבעצם רצית בת). כששאלתי אותך איך תסתדרו עם שלושה ילדים קטנים וקריירה כבר הייתה לך "תוכנית אם" מוכנה: משה יעשה הפסקה בדוקטורט, תהיה מטפלת – נסתדר אמרת, ומיד עברת לספר לי על המאמר החדש מהדוקטורט שאת עובדת עליו ועל הפרוספקטוס לספר, שמחה בפוסט-דוקטורט בתל אביב שנקטע באכזריות. מתחלקות חצי בחצי בשתי עוגות (שלא נשמין) צחקנו על מבול הפניות שלך למסודות ומסגרות אקדמיות בשנה של הפוסט-דוקטורט, לשם "סחבת", בלשונך, את משה וזהר הקטן. עוד קודם כשזהר היה בבטן נסעת לקיץ עם מלגה ללייפציג להשלים טיטא אחרונה של הדוקטורט. הפגישה האחרונה בינינו הייתה כשנתת job talk במחלקה לסוציולוגיה. כשבקשת שאסגור את הדלת אמרתי "בשבילך תמיד אעשה את הכול". היינו צריכות להיפגש אחר כך ביום ראשון בקשתי ללמוד ממך על "עשיית הטוב", אבל כתבת לי שהרופא ציווה עליך לשכב במיטה עד הלידה ולא להתרוץ ושתעברי ניתוח קיסרי. השבתי שאני מאחלת לך "שתהיה לידה (יחסית) קלה" וכשאחזור מחו"ל ניפגש. ואז בדיוק כשקניתי רכבת מעץ לזוהר אמרו לי שהלכת.

ואני מאוד מתגעגעת אליך ונורא קשה לי לכתוב אליך ועליך בשפת עבר.

שלך, תמר

Saada-Ophir, Galit. 2007. "Mizrahi Subaltern Counterpoints: Sderot's Alternative Bands." *Anthropological Quarterly*, 80(3), 711-736.

Saada-Ophir, Galit. 2006. "Borderland Pop: Arab Jewish Musicians and the Politics of Performance." *Cultural Anthropology*, 21(2), 205-233.

Saada-Ophir, Galit. 2001. "Between *Israeliut* and *Mizrahiut*: Musical Hybrids from the Town of Sderot." *Israeli Sociology*, 3(2), 253-275 (Hebrew).

הגלובלית והמקומית שמתנהלת בו גם אם הייתה לך הרבה מאוד ביקורת על האקדמיה, ביקורת שהייתה מהולה בתחושה של בית. התחרות, כך ניראה לי, אתגרה אותך, דחפה אותך להשקיע ולהשתדל עוד יותר, להוכיח שאת ראויה להשתלב באקדמיה. אמביציה קוראים לזה בחיי היומיום, ובמקרה שלך זו הייתה יומרה אקדמית במובן הכי חיובי של המילה. והנה מאי-מייל שכתבת לי מטורונטו ממש לפני שחזרת: "היי תמרוש, [...] לא יאמן כמה התחרות קשה, אני מחכה לעוד תשובות ומנסה לשמור על אופטימיות, אני בודקת את כל האופציות, הכול פתוח ומורכב, אבל אני מאמנת את עצמי לחשוב חיובי ולקוות שאיכשהו העניינים יסתדרו. [...] ומלבד זה באוויר יש תחושה של אביב וזה נחמד מאוד אחרי החורף הקשה שעברנו פה".

לדוקטורט שעסק בנושא של אוניברסיטה כזירה של חברה אזרחית כתוצאה של פעילות סטודנטיאלית, הגעת אלי דרך המנחה הראשון שלך – פרופ' ברוך קימרינג ז"ל. באיזה שהוא שלב ביקשתם שניכם שאצטרף להנחיה והסכמתי, בינתיים ברוך חלה ונשארנו שתינו כשהדוקטורט קורם במהירות עור וגידים. ותוך כדי כתיבת הדוקטורט כתבת כמה מאמרים מצוינים (מתוך עבודת המסטר) על מוסיקה וזהות מזרחית שמאתגרים תפישות דיכוטומיות ופשטניות על זהות מזרחית, חתרנות ומחאה. מאמרים אלה שהתבססו על חקר אתנוגרפי של סצינת המוסיקה בשדרות התפרסמו בכתבי עת המדורגים כ-A בסולם הדרוג הקפדני. ולרשימה הזו יצטרפו רק הפרסומים שלך "שבדרך", אלה המוגדרים כ-forthcoming -- ואז היא תיעצר לתמיד.

הנושא של הדוקטורט צמח מתוך הפעילות שלך בארגונים מזרחיים ופמיניסטיים באוניברסיטה ובחברה האזרחית: אייס"ף, צ"ח (צדק חברתי), פעילי ציבורי, ממזרח השמש, אחותי, אישה לאישה. זו הייתה הקהילה שלך והיא עכשיו זו שמחבקת את משה. ההשתתפות בארגונים האלה בצרוף לידע הסוציולוגי הביקורתי אליו נחשפת בלימודי הסוציולוגיה עצבו את הזהות הפוליטית-חברתית-אקדמית שלך, אישה - פמיניסטית - מזרחית שגדלה באשקלון המאמינה בכל ליבה בעקרונות של שיוויון אתני, מגדרי ולאומי, בצדק חברתי.

זמן לא רב אחרי שהתחלנו לעבוד יחד "נעלמת" לכמה חודשים. "אני קוראת" השבת לי על אי-מייל, ואז חזרת אלי למשרד עם בני השיח שלך – זי'ק ואלטוסר – ותיאורטיקנים אחרים בלימודי תרבות ובפסיכולוגיה פוליטית, מרקסיסטית ו"הכרחת" אותי (תודה...) בעצם לקראת אותם, את התיאורטיקנים הביקורתיים, הלא קריאים האלה שנהנית לפצח וידעת גם לבקר. הם הכי מתאימים לתזה שלי קבעת, והם לא במקרה משכו אותך. בעבודת הדוקטורט האמביציונית מבחינה תיאורטית את מאתגרת באמצעות מחקר אתנוגרפי תפישות סוציולוגיות מרכזיות הקשורות באידיאה של חרות ומראה, בצורות שונות, כיצד סובייקטים מכוונים

(sociology.org.il) ויחסית למקובל באגודות אחרות בחו"ל

• כי חברים בכל הקטגוריות שאינם סטודנטים זכאים לשלם דמי חברות באגודה גם לשנתיים או לשלוש שנים מראש ואז התשלום בשנה השנייה הוא 90% ובשנה השלישית 80% מדמי החברות בשנת 2009

• כי בפברואר 2009 יתקיים הכנס השנתי של האגודה הסוציולוגית וכי ההצטרפות כחברה/ לאגודה תקנה הנחה ניכרת בדמי ההשתתפות בכנס

• כי אפשר להצטרף לקבוצת העניין של הדוקטורנטים וכי דוקטורנטים רשאים לבחור ולהיבחר למוסדות האגודה

• כי מי שיצטרף כחבר לאגודה בשנת 2009 יוכל לבקש לשלוח לכתובתו, ללא תשלום נוסף, את הספר החדש בהוצאת האגודה הסוציולוגית:

Israel's Destiny: Fertility and Mortality in a Divided Society / Jona Schellekens and Jon Anson (eds.) (2007), Transaction Publishers: New Brunswick, NJ. *Schnitzer Studies in Israeli Society, Vol 12. Publication Series of Israel Sociological Society, Series editor: Eva Etzioni Halevy*

פסטי הרשמה לאגודה ולכנס נמצאים בחלק ממזכירות המחלקות ובאתר האינטרנט של האגודה
כתובת: <http://israel-sociology.org.il>
 אפשר לקבלם גם באמצעות פנייה למזכירות האגודה בדוא"ל: liatmi@hdq.colman.ac.il

קול קורא

להרשמה לקהילות מקצועיות הותיקות, החדשות ובהקמה

בשעה טובה אנו שמחים להודיע כי בנוסף לקהילות המקצועיות הותיקות שבאגודה הסוציולוגית הישראלית (בריאות ורפואה, גוף מיניות ורבייה, הגירה ודמוגרפיה, חינוך, מגדר, צבא), שתי קהילות חדשות קיבלו אישור בישיבת ההנהלה ב-19.12.08:

קהילת ארגונים ועבודה

יו"ר אסף דר, רכז: יהודה צור

מטרת קהילת ארגונים ועבודה היא להעניק מסגרת מאחדת לתוכניות האקדמיות הרבות בתחום, להוות מוקד של דיון במחקרים בתחום המבוצעים על ידי חוקרים בישראל, ולהעניק במה לכינוס שנתי ולסדנאות שונות בנושאי חיפוש עבודה ופרסום בתחום. חלק מהפעילויות יהיו במסגרת הכנס השנתי של האגודה הסוציולוגית הישראלית וחלק במועדים אחרים.

קול קורא

להרשמה לחברות באגודה הסוציולוגית הישראלית

בעלי תארים מתקדמים, סטודנטים לסוציולוגיה ולמדעי ההתנהגות בכל רמות הלימוד (תואר ראשון, שני, שלישי), בכל האוניברסיטאות והמכללות נקראים להצטרף לאגודה

מדוע כדאי להצטרף?

• כדי להשתייך לגוף מקצועי גדול וותיק, בעל יוקרה ו"גאוות יחידה"

• כדי להתעדכן באופן שוטף, באמצעות:

אתר האינטרנט החדש, שבו מידע על מלגות לסטודנטים ופוסט-דוקים; מידע על מענקי מחקר ועל מסלולי לימוד והתמחויות; הצעות עבודה חדשות, הודעות על הרצאות סימפוזיונים וכנסים בארץ ובחו"ל ועוד. מידע חשוב באתר זה נחשף רק בפני חברים באגודה; רק חברים זכאים להשתתף בפורומים של הקהילות המקצועיות

• כתב העת "סוציולוגיה ישראלית" – מינוי לחברי האגודה ללא תשלום נוסף

• פרסומי האגודה - המידעון, הרואה אור פעמיים בשנה, וספרי האגודה היוצאים לאור אחת לשנתיים (אנגלית, הוצאת Trabsaction), נשלחים לחברים ללא תשלום נוסף

• הכנס השנתי - זהו המפגש השנתי החשוב להיכרות עם אנשים ועם חומרים מקצועיים חדשים; לחברי האגודה הנחה משמעותית בדמי השתתפות בכנס

• כדי לחזק/ליצור לעצמך רשת היכרות מקצועיות, המלווה אותך במהלך חיך המקצועיים

• כדי לבחור/לפתח את תחום התמחותך, באמצעות חברות באחת מן הקהילות המקצועיות הפעילות במסגרת האגודה: ארגונים ועבודה, בריאות ורפואה, גוף מיניות ורבייה, הגירה ודמוגרפיה, מגדר, משפחה, חינוך, צבא, ועוד קהילות בהקמה.

מדוע להצטרף כעת?

• כי האגודה (בת ה-41) מחדשת פניה, ולראשונה בתולדותיה, נפתחה החברות בה בפני כל המעוניינים בידע סוציולוגי ובמחקר החברתי, כולל סטודנטים בכל שלבי לימודיהם

• כי העלות נמוכה, יחסית להטבות (ר' בטופס ההרשמה המעודכן באתר האגודה <http://israel->

ההרשמה לקהילת משפחה מופיעים בקישור:
<http://www.israel-sociology.org.il/index.aspx?id=2212>

**כולכם/ מוזמנים/ות למפגש הראשון של הקהילות
 החדשות שיתקיים ביום רביעי, ה- 18.2.2009
 במסגרת מפגשי הקהילות בכנס האגודה 2009.
 פרטים נוספים יעודכנו בהמשך באתר האגודה
 וברשימת התפוצה.**

בנוסף, קיים עניין להקים שתי קהילות מקצועיות נוספות:

**קהילה בנושא סטייה ובעיות חברתיות /
 יו"ר ברכה כץ שיבאן
 דוא"ל: ks_bracha@walla.com**

סטייה מנורמות תרבותיות וחברתיות בעידן הנוכחי
 מקבלת מגוון רב של צורות, ויש לה השלכות רבות, בין
 אם במימד המקומי או הגלובלי, האינדיבידואלי,
 הארגוני, הלאומי ואף הבינלאומי. לסוגיות שונות
 בתחומים אלה יש השלכות על פיתוח, שימור או אף
 ביטול של מנגנונים שונים של פקוח חברתי, ואף על
 גיבוש מדיניות חברתית.

מטרת הקהילה היא להרחיב את השיח הקיים בחברה
 הישראלית בנושאים אלה בין האקדמיה, המחקר
 והשטח ולתרום לו. דגש מיוחד אנו מבקשים לשים על
 ההיבט החברתי.

**קהילה בנושא שיטות מחקר /
 יו"ר גלית סיני קרמונה
 דוא"ל: galit@karmona.com**

מתודת הסקר משמשת מראשיתה את חוקרי מדעי
 החברה. הידע הנדרש לחוקר לצורך תכנון ויישום
 סקרים מהימנים ותקפים דורש בהכרח הכרה מעמיקה
 של תחום הידע העוסק במתודולוגיות לביצוע סקרים.

מטרת הקהילה הנה לשמש במה לדיון תיאורטי אודות
 הסקרים, ומתן כלים יישומיים עבור חוקרים וסטודנטים
 מדיסציפלינות השונות לביצוע מחקרים סטטיסטיים.
 הדיון בקהילה יהווה גם הזדמנות למפגש אקדמי בין
 המחקר הכמותני והמחקר האיכותני ובסיס ליישום
 מערכי מחקר מורכבים המשלבים פרקטיקות שונות
 מתוך מטרה לייעל את עבודת השדה המחקרית.

פעילותה של הקהילה תתבסס על מפגשים של חברי
 הקהילה, פרסומים בתחום הידע, השתתפות בכנסים
 וימי עיון והעברת מידע באמצעות פורום.

קהילת משפחה

יו"ר סילביה פוגל ביזאוי, רכזת: דפנה הלפרין

מוסד המשפחה, המאופיין לאורך כל ההיסטוריה
 ברב-גונית מפתיעה ובדינאמיות בלתי-פוסקת, עובר
 היום תהליך של שינוי מואץ. שינוי זה עד כדי כך
 מרחיק לכת שבספרות מדובר ב"מוטציה" של מוסד
 המשפחה. במסגרת תהליך זה, אותו ניתן לכתוב
 תהליך האינדיווידואליזציה של מוסד המשפחה,
 הופכות המסגרות המשפחתיות למסגרות שבמרכזן
 עומד הפרט, צרכיו ורצונותיו – זאת בשונה ממה
 שהאנושות ידעה עד כה, כאשר המסגרות
 המשפחתיות, על כינון ותפקודן, נקבעו קודם כל
 במטרה לשרת את החברה, דהיינו להבטיח את
 המשכה הביולוגי, התרבותי והמעמדי.

תהליכים אלה עוברים גם על החברה הישראלית. יחד
 עם זאת, למוסד המשפחה בישראל ייחודיות משלו
 המתבטאת בכך שלמרות אותם השינויים, ממשיכה
 להתקיים מרכזיות מוסד המשפחה בחיי הפרט והכלל.

מבחינה חברתית, התפתחויות דיאלקטיות אלה
 מעלות סוגיות רבות ומגוונות כגון: זכויות הפרט
 וגבולותיו; חלוקת התפקידים והסמכויות המגדריות
 והבין-דוריות בתוך המשפחה; מעמד הילד וזכויותיו;
 הזקנה והבניית החברתית בעידן העכשווי; מעמדה
 של הדת בחברה דמוקרטית; תכנון מדיניות חברתית
 ומדיניות דמוגרפית; השלכות הטכנולוגיה הרפואית
 על מוסד המשפחה; איתגור השיח המשפטי, הרפואי
 והתקשורתי; וכו'.

מטרת קהילת משפחה היא להרחיב ולהעמיק את
 הדיון הקיים בחברה הישראלית בנושאים אלה על ידי
 העמקת הידע המחקרי והאקדמי, תוך שימת דגש
 מיוחד על ההיבט החברתי. לשם כך, אנו מעוניינים
 להיפגש פעמים בשנה (אלא אם כן יעלה צורך ליותר
 פגישות). בפגישות אלה, אנו מתכננים להציג הרצאות
 ומחקרים ולהעלות כל נושא רלוונטי לקידום התחום
 והקהילה, כמו למשל ארגון ימי עיון; הכנת ספר
 בנושא סוציולוגיה של המשפחה בארץ; בקשות
 להזמנת מרצים אורחים מחו"ל וכו'. כמו כן, אנו
 מבקשים לארגן מושבים בכנס הסוציולוגי השנתי.

**מאחלים בהצלחה לקהילות החדשות והותיקות,
 נשמח אם תוכלו להפיץ את הבשורה המשמחת
 וכולכם/ מוזמנים/ות להירשם לקהילות.**

**מידע על ההרשמה מופיע באתר האגודה:
<http://www.israel-sociology.org.il>**

**מידע על ההרשמה לקהילת ארגונים ועבודה
 מופיעים בקישור: <http://www.israel-sociology.org.il/index.aspx?id=2215>, מידע על**

סוציאלית, ניהול, לימודי עבודה, חינוך, בריאות
הציבור, קרימינולוגיה ותחומים קרובים נוספים.

הקבוצה פועלת כרשת קשר להעברת אינפורמציה
(סדנאות מחקר, כנסים, מלגות לדוקטורט ולביתר -
דוקטורט, הזדמנויות עבודה ועוד) וכפרום עמיתים
להתייעצות ולהעלאת נושאים לדיון. כמו כן אנו
מקיימים מפגשים סביב נושאים שעולים ביוזמת
החברים.

בנוסף, קיים עניין להקים **קבוצת עניין של
מאסטרנטים**, היו"ר היא איריס זריני.

**כולכם/ מוזמנים להירשם כחברים/ות בקבוצת
העניין הפעילה של הדוקטורנטים (פרטים על
ההרשמה מופיעים בקישור: [http://www.israel-
sociology.org.il/index.aspx?id=2192](http://www.israel-sociology.org.il/index.aspx?id=2192)) ובקבוצת
העניין ששל המסטרנטים שבהקמה (פרטים על
ההרשמה מופיעים בקישור: [http://www.israel-
sociology.org.il/index.aspx?id=2227](http://www.israel-sociology.org.il/index.aspx?id=2227))**

HAGAR Studies in Culture, Polity and Identities

Pnina Motzafi-Haller, Michael Feige, Editors

Hagar, Humphrey Institute for Social Research,
Ben Gurion University of the Negev, P.O.B 653
Beer Sheva 84105, Israel, hagaris@bgu.ac.il

CALL FOR PAPERS: SPECIAL ISSUE

CRITICAL PERSPECTIVES ON GENDER AND
DEVELOPMENT

We seek high quality papers for a special issue,
planned for June 2009, addressing the critical
aspects of gender and development in various
fields of study. We invite papers that examine
development as a complex process defined in
political, cultural and socioeconomic local and
translocal settings. Questions to be explored
includes: how gender is articulated and is
actively constituted in different cultural settings
where development policies are enacted? How
women are affected by development processes
in arenas such as education, economy, civil

לפי תקנון האגודה:
34. כל 10 חברי אגודה או יותר, העוסקים בשטח
סוציולוגי מוכר אחד, או שטח מוכר של מקצוע המזכה
את העוסק בו להתקבל כחבר באגודה לפי תקנון זה,
רשאים, לאחר אישור ההנהלה, להקים סקציה
(קהילה) מקצועית שתפעל במסגרת האגודה.
35. לא תהיה יותר מסקציה (קהילה) מקצועית
אחת לכל שטח מוכר בסוציולוגיה או במקצוע אחר
כמוגדר לעיל.
36. ההצטרפות לסקציה (קהילה) ולכל פעילויותיה
תהיינה פתוחות לכל חברי האגודה.
37. אושרה הקמת סקציה (קהילה) מקצועית,
רשאים חברי הסקציה (הקהילה) להתקין תקנות
לסקציה (לקהילה) זו, בתנאי שתקנות הסקציה
(הקהילה) לא יעמדו בסתירה לכל דין או לתקנון
האגודה.

כלומר, על מנת להקים קהילה חדשה נדרש בתקנון
האגודה שיהיו 10 חתימות של חברי אגודה, כדי
סיהיה אפשר לבקש את אישור הנהלת האגודה.

**כולכם/ מוזמנים/ות להירשם כחברים/ות בשתי
הקהילות שבהקמה על מנת שנוכל לבקש אישור
מהנהלת האגודה להתחיל לפעול כקהילות. לכל
אחת מהקהילות הללו דרוש/ה גם רכז/ת
בהתנדבות. מי שמעוניין, אנא פנו ישירות ליו"ר
הקהילות שבהקמה, תודה.**

פרטים על ההרשמה לקהילת סטייה ובעיות
חברתיות שבהקמה מופיעים בקישור:
[http://www.israel-
sociology.org.il/index.aspx?id=2213](http://www.israel-sociology.org.il/index.aspx?id=2213)
פרטים על ההרשמה לקהילת שיטות מחקר
שבהקמה מופיעים בקישור: [http://www.israel-
sociology.org.il/index.aspx?id=2214](http://www.israel-sociology.org.il/index.aspx?id=2214)

קול קורא להרשמה לקבוצת העניין הפעילה של הדוקטורנטים ולקבוצת העניין בהקמה של המאסטרנטים

נכון להיום פועלת קבוצת העניין של הדוקטורנטים,
יו"ר רותי ליפשיץ. מטרת הקבוצה היא ליצור קשר בין
תלמידים לתואר שלישי במוסדות האקדמיים השונים
בארץ ובחו"ל ולסייע לחילופי מידע בנושאים רלוונטיים
למחקרם ולקידום עתידם המקצועי.
קבוצת העניין מיועדת לדוקטורנטים שלעבודתם
היבטים חברתיים, ולפיכך נשמח לראות בה סטודנטים
סוציולוגיה, מדעי המדינה, תקשורת, עבודה

לתלמידיה הסתכלות רב תחומית על סוגיות חברתיות, פוליטיות-כלכליות ותרבותיות.

המחלקה מקיימת שלושה מסלולי התמחות סוציולוגיה ומסלול באנתרופולוגיה.

סוציולוגיה עיונית: מטרת הלימודים במסלול זה להקנות לסטודנטים/יות כליים תיאורטיים ומתודולוגיים מתקדמים לשם עיסוק במחקר. המסלול מתייחד במרצים/ות אשר עוסקים בכלכלה פוליטית, סוציולוגיה של הכלכלה, סוציולוגיה של הידע והמדע, סוציולוגיה של תרבות וסוציולוגיה של מגדר, משפחה ומדינת רווחה.

סוציולוגיה ארגונית: מסלול זה מקנה לסטודנטים/יות כליים שבעזרתם יוכלו להבין תהליכים ומאפיינים של ארגונים מסוגים שונים. במסגרת הקורסים השונים, מתודעיים הסטודנטים לתיאוריות המרכזיות בתחום הארגוני, ונחשפים לאופנים השונים בה ניתן לחקור ולנתח תמורות אלה. כמו כן, המסלול שם דגש על היבטים פרקטיים ושם נבחנות דרכים ליישם תיאוריות וכלי מחקר לשדה הלכה למעשה.

הסמלול לסוציולוגיה, פוליטיקה וממשל הוא פרי שיתוף בין המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה והמחלקה לפוליטיקה וממשל ובעל אוריינטאציה בין תחומית. למודי המסלול מתמקדים בבחינת השינויים המתחוללים במדינה, בחברה האזרחית ובניתוח של המשמעות המשתנה של אזרחות, ריבונות, לאומיות, וגבולות. דגש מיוחד מושם על האינטראקציה שבין המורשת הפוסט-קולוניאלית, החוק הבינלאומי ותהליכי הגיאופוליטיקה בעידן הגלובליזציה.

המסלול לאנתרופולוגיה: תוכנית הלימודים כוללת התמחות באנתרופולוגיה חברתית-תרבותית יחד עם הדגשים מיוחדים בנושאים כמו חקר עדות ועדתיות, נודות והגירה, אנתרופולוגיה עירונית, אנתרופולוגיה בלשנית, אנתרופולוגיה של הדת, שארות וג'נדר וקהילות פזורה.

לפרטים אודות לימודי המ.א. בסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת בן גוריון יש לפנות ל: דר' שרה הלמן בדוא"ל: sarith@bgu.ac.il

אניברסיטת בן גוריון

תוכנית לתואר שני בסוציולוגיה של הבריאות

הפקולטה למדעי הבריאות באוניברסיטת בן גוריון מקיימת תוכנית ללימודי תואר שני במחלקה לסוציולוגיה של הבריאות. מטרת הלימודים להכשיר תלמידים בעלי תואר "בוגר" במדעי הבריאות, החברה וההתנהגות לעסוק במחקר ולרכוש מומחיות בתחום הסוציולוגיה של הבריאות. בין תחומי המחקר של חברי המחלקה: בריאות בתעסוקה, לחץ ושחיקה בקרב אנשי מקצועות הבריאות, טיפול פורמלי ובלתי פורמלי בחולים קשים, יחסי מטפל-מטופל, מדיניות מערכת הבריאות, אתיקה, ועוד.

רשאי להגיש את מועמדותו בוגר תואר ראשון במדעי החברה וההתנהגות שממוצע ציוניו לתואר ראשון הוא 80 לפחות. תלמידים מרקע שונה יחויבו בלימודי השלמה. על המועמד לצרף שתי המלצות ממרצים. תוכנית הלימודים כוללת מספר מצומצם של קורסי חובה וקורסי בחירה.

society, families, environment or technology. What kind of strategies women develop as a response to cope with these development processes?

Please send papers to Pnina-Motzafi-Haller (pnina@bgu.ac.il) or Sarab Abu-Rabia-Queder (sarab@bgu.ac.il), no later than mid February 2009. For instructions of manuscript preparation, see: <http://hsf.bgu.ac.il/hagar>

Hagar

Hagar is a multi-disciplinary journal for critical scholarship that addresses the intersection between the humanities and the social sciences. Focusing on a view from the periphery inward, Hagar explores the constitution of geographic, political and historical realms and identities. Special emphasis is placed on the different modes of power employed in these processes, and the ways in which they illuminate central debates and controversies.

לוח הודעות

החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת חיפה מודיע שהמערכת של כתב העת Sociological Focus היוצא לאור על ידי האגודה הסוציולוגית של צפון מרכז ארה"ב תעבור לחוג החל מ-1.4.09 על פי ההחלטה של המועצה של האגודה הסוציולוגית של צפון מרכז ארה"ב. פרופ' גוסטבו מש ישמש כעורך ראשי.

תוכניות לימוד לתואר שני (לפי סדר א-ב)

אניברסיטת בן גוריון תוכנית לתואר שני במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

תחומי ההתמחות בהם מתייחדת המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת בן גוריון הם הבאים: חברה, פוליטיקה, כלכלה וארגונים; זהויות, זהות, ומקום; מגדר, מיניות וגוף; ידע, מדע, תרבות ודת. תחומי מחקר אלו חוצים חלוקת דיסציפלינאריות מקובלות והמחלקה מזמנת

מטרת המגמה לטפח סטודנטים המחפשים אתגר אינטלקטואלי, המעוניינים לפתח את כישוריהם התיאורטיים והמתודולוגיים.

ההתמחות בסוציולוגיה של הבריאות עוסקת בתהליכים החברתיים וההתנהגותיים המעצבים תופעות בתחום הבריאות והרפואה, כגון חווית החולי בעידן המודרני, הבדלים חברתיים ותרבותיים בדפוסי תחלואה, אתיקה רפואית, וייעול מערכות בריאות. ההתמחות מיועדת לסטודנטים עם רקע במדעי החברה ולאנשי מקצוע בתחומי הבריאות והרפואה.

ההתמחות באנתרופולוגיה מציעה מסלול לימודים מחקרי המתבסס על ביצוע אתנוגרפיה בשדה וניתוח פרשני של תופעות תרבותיות שונות, כגון מעמדו של הגוף בחברה המערבית, הבניית מושג הזקנה, עיצוב תרבותי של רגשות, דת ופונדמנטליזם בישראל, וגיבוש זיכרון קולקטיבי. בנוסף למסלול הלימודים הפורמלי, מציעה ההתמחות באנתרופולוגיה השתתפות בסדנא לאנתרופולוגיה ויזואלית.

* * * * *

התכנית לתואר שני פתוחה לסטודנטים/יות שסיימו תואר ראשון בהצטיינות (ציון ממוצע 85) בכל תחומי הלימוד, עם עדיפות לבוגרים ובוגרות של מדעי החברה. מספר המקומות הפנויים במחלקה מוגבל, ולכן הקבלה היא על בסיס תחרותי.

בקשת הלימודים צריכה לכלול שתי המלצות ממנחי סמינרים, גליון ציונים מעודכן ותשובות לשאלון המידע אשר מופיע בידיעון אוניברסיטת בר-אילן. מועמדים שאינם בעלי תואר ראשון בסוציולוגיה יחויבו בלימודי השלמה.

המחלקה מציעה שני מסלולים לתואר שני: מסלול עם תיזה (מסלול א') ומסלול ללא תיזה (מסלול ב'). תכנית הלימודים כוללת 16 שעות שנתיות במסלול עם תיזה, ו 20 שעות שנתיות במסלול ללא תזה.

הלימודים מרוכזים בימים שלישי ורביעי.

לכל המגמות לתואר שני במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה בבר אילן ניתן לפנות אל גב' עדי כהן: socio2@mail.biu.ac.il, 03-5318378

פרטים נוספים אפשר למצוא באתר המחלקה: <http://www.biu.ac.il/soc/so>

אוניברסיטת בר אילן, התוכנית הבין תחומית לתארים מתקדמים בלימודי מגדר

ראש התכנית: פרופסור טובה כהן

לימודי מגדר מעמידים במרכז הדיון והמחקר את ההווה והחוויה של הזהות המגדרית של נשים וגברים ואת סוגיית המגדר (ההבדלים התרבותיים בין המינים). תחום דיון זה מושתת על הכרתו של המחקר העכשווי בכך שקטגוריית המגדר משפיעה על כל תחומי הפעילות החברתית והתרבותית של האדם, ומהווה עקרון מרכזי בארגון הסדר החברתי.

התלמיד יבחר את קורסי הבחירה לפי תחומי התעניינותו ממגוון הקורסים הניתנים בפקולטה למדעי הבריאות או החברה. כל תלמיד מחויב בהגשת עבודת גמר, אותה יבצע באופן עצמאי בהנחיית המנחה. מספר התלמידים בתוכנית מוצמצם בכדי לאפשר מתן תשומת לב מרבית לכל תלמיד.

לפרטים: פרופ' תלמה קושניר דוא"ל talmak@bgu.ac.il טלפון: 08-6477423, ד"ר יעקב בכנר דוא"ל bachner@bgu.ac.il טלפון: 08-6477425, גב' מילכה ממפסון דוא"ל milkas@bgu.ac.il טלפון: 08-6477427.

אוניברסיטת בר אילן

לימודים לתואר שני במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

המגמה לסוציולוגיה של ארגונים

המגמה לסוציולוגיה של ארגונים מפגישה את הסטודנטים עם גישות ושיטות מובילות בחקר ארגונים ועבודה, ומכינה אותם להתמודד עם ארגונים אשר פועלים בסביבה גלובלית, מורכבת ומשתנה. המגמה משלבת גישה מחקרית עם אוריינטציה יישומית, ומטרתה להעניק הן תשתית תיאורטית ואינטלקטואלית הקשורה בתחומי התמחותה, והן מיומנויות מעשיות הנוגעות לאבחון ושינוי ארגוני, ניהול משאבי אנוש ופיתוח ארגונים בהקשרים גלובליים.

הלימודים במגמה משלבים תכני לימוד מתחומי-ידע מגוונים, אך גם ניזונים מפרספקטיבות סוציולוגיות הקשובות למורכבות החברתית והאישית של חיי העבודה ולהקשרים המוסדיים והתרבותיים שבהם הם מתנהלים. במסגרת הלימודים, הסטודנטים רוכשים כלים של מחקר ולימוד-עומק המיועדים להכשיר אותם לא רק ליישם מודלים פרקטיים קיימים "מן המוכן", אלא גם לנתח מופעים ארגוניים באופן עצמאי, כבסיס לפיתוח תובנות וכלים שיתאימו למציאות ארגונית דינאמית.

המגמה לפסיכולוגיה חברתית

לימודי התואר השני במגמת פסיכולוגיה חברתית מעמיקים את הידע התיאורטי והיישומי של הסטודנטים במגוון רחב של תחומים בפסיכולוגיה החברתית. הלימודים במגמה מקנים לסטודנטים כלים תיאורטיים להבנה, ניתוח ופרשנות של תהליכים חברתיים בהקשרים מגוונים, לצד מיומנויות מחקר בסיסיות שיאפשרו להם לבחון שאלות מחקריות מתחומי התעניינותם או עיסוקם המקצועי. חברי סגל המגמה מתמחים, בין השאר, בתחומי זהות אישית וחברתית, קוגניציה חברתית, יחסים בין-אישיים, שינוי עמדות ושכנוע, התנהגות תוקפנית ויחסי עזרה, הנחיית קבוצות, תהליכים תוך-קבוצתיים ויחסים בין-קבוצתיים.

המגמה ללימודים מתקדמים בחברה ותרבות

מגמה זו מציעה שלושה מסלולי התמחות במסגרת הלימודים לתואר שני. ההתמחות בחברה ותרבות מדיגישה את יכולת ההמשגה והניתוח הביקורתי של מגוון תופעות חברתיות בנות-זמננו, כגון אי שוויון וריבוד חברתי, דפוסי שליטה וקונפליקט, מגדר ואתניות, ותהליכי גלובליזציה.

זוויות ראייה מגוונות, מעלה שאלות רבות ומורכבות הכרוכות ביחסים בין המינים ובקשרים מדינה-חברה-לאום.

סוגיות בולטות בלימודי מדינה ומגדר: מגדורה של האזרחות; מדינה, לאום ומגדר; משמעותו המגדרית של המיליטריזם; מדינת הרווחה ומגדר; גלובליזציה, מדינה ומגדר; עובדות/ים עניות/ים ומהגרות עבודה; ניצניה של חברה אזרחית גלובלית; חברה אזרחית ומגדר; נשים - עמוד התווך של ארגוני מגזר שלישי וארגוני זכויות אדם; נשים בתהליכי שלום, מלחמה ומשא ומתן.

תכנית הלימודים במגמה היא בהתאם לדרישות המסלול המחקרי, תוך הצעת קורסים מיוחדים למגמה בתחומים שונים.

המסלול פתוח לסטודנטים/יות שסיימו תואר ראשון בהצטיינות (ציון ממוצע 86) בכל תחומי הלימוד, עם עדיפות לבוגרים ובוגרות של מדעי החברה בכלל, ומדעי המדינה בפרט.

2. מגמה ללימודי גבריות

ראש המגמה: ד"ר דני קפלן
מטרת המגמה לאפשר לתלמידים המעוניינים בחקר הגבריות כתחום מובחן בלימודי המגדר, להתמקד בנושא כבר מראשית התואר השני. המגמה תכשיר חוקרים פעילים, ומעצבי מדיניות להתחקות אחר קבוצות שונות וביטויים שונים של גבריות, לבחון את מוקדי הכוח הגבריים בחברה ולנתח את מרחב האפשרויות כמו גם המגבלות לשינוי בסדר המגדרי.

לימודי הגבריות צמחו מתוך ההבנה כי גם גבריות, כמו נשיות, הינה הבניה חברתית המעוצבת בהקשרים היסטוריים, חברתיים ותרבותיים ספציפיים. יחד עם זאת, גבריות מהווה ציר מרכזי בעיצוב החברה המודרנית, ולכן לא ניתן להבין סוגיות יסוד של חברה ותרבות מבלי להידרש לאופן שהן מעוצבות על ידי שאלות של גבריות. לימודי גבריות התפתחו רבות במחקר האקדמי ברחבי העולם אך טרם זכו להתייחסות אקדמית שיטתית בישראל. זוהי לכן מגמה חלוצית, המציעה מגוון של תחומי מחקר שאינם קיימים עדיין בארץ. המגמה ללימודי גבריות תשמש כאכסניה אקדמית ייחודית לריכוז הידע בתחום ותצמיח מתוכה דור ראשון של חוקרים ופעילים המתמחים בנושא. בעתיד תשלב המגמה גם מרכיבים יישומיים של אקטיביזם חברתי ועבודה טיפולית-חינוכית בשילוב עם מסלול "מגדר בשטח" שפועל כבר בהצלחה בתכנית ללימודי מגדר.

סוגיות בולטות בלימודי גבריות: התמודדות גברים עם אתגרי המשפחה והעבודה בחברה המודרנית; רגשות גבריים והשלכותיהם על זוגיות, מיניות ואלימות; חינוך לגבריות; גבריות ופוליטיקה; תמורות היסטוריות בהבניית הגבריות וקיום לדמותו של 'הגבר החדש'; מרכזיות הצבא בעיצוב הגבריות; הרעות הגברית; כינון של זהויות גבריות מובחנות על רקע חברת המהגרים, סוגיות של דת וחילוניות, יחסי מזרחיים-אשכנזיים, יחסי יהודים-ערבים ומיעוטים מיניים.

תכנית הלימודים במגמה היא בהתאם לדרישות המסלול המחקרי, תוך הצעת קורסים מיוחדים למגמה בתחומים שונים.

המסלול פתוח לסטודנטים/יות שסיימו תואר ראשון בהצטיינות (ציון ממוצע 86) בכל תחומי הלימוד.

בבסיס תחום לימודי המגדר עומדת ההבנה כי ה"נשי" וה"גברי" כפי שהם מוכרים ומוצגים, אינם רק תולדה של שוני ביולוגי מהותני, אלא גם תולדה של תהליכים מבניים חברתיים, פוליטיים ותרבותיים משתנים, שיש עניין להכירם ולהביןם וכן לעקוב אחרי דרכי השתנותם והאינטרסים שבבסיסם.

תחום "לימודי המגדר" בודק את הידע הקיים מתוך גישה ביקורתית והוא בין-תחומי במהותו, כאשר האבחנות המגדריות בתחומים השונים שזורות זו בזו ומשפיעות זו על זו. התחום מתייחס לכל שטחי הקיום האנושי, ומתוך כך למכלול המדעים - מדעי הרוח, החברה, היהדות, הטבע והמשפט. כך, למשל, דיון בעיצוב מגדרי של טקסטים ספרותיים מסתמך על הבנת הפסיכולוגיה של האישה ושל הגבר, ועל ניתוח מקומם השונה בחברות שונות. בדומה לכך, הדיון במקומם השונה של הגבר והאישה במערכת ההלכתית נסמך על הבנת מקומם במערכות משפט אחרות, על מקומם בחברה היהודית, על הכרת מערכת המשפט העברית ועל יחס היהדות אליהם. הלימודים מתקיימים בימי ראשון אחר הצהריים, ובימי רביעי (כל היום).

במסגרת התכנית קיימים שני מסלולים: מסלול מחקרי ומסלול "מגדר בשטח"

א. המסלול המחקרי

המסלול בלימודי מגדר מכון לתלמידים/ות המעוניינים/ות בלימודי תואר שני עם תזה. המסלול פתוח לסטודנטים/יות שסיימו תואר ראשון בהצטיינות (ציון ממוצע 86) בכל תחומי הלימוד. עבור סטודנטים בעלי תואר ראשון במגדר (מאוניברסיטאות אחרות) תעוצב תכנית לימוד אישית, בהתאם להתמחותם.

תכנית הלימודים כוללת 17 שעות שנתיות. היא מורכבת מקורסי ליבה וקורס מתודולוגיה שהם חובה, ומקורסי בחירה מתוך רשימה רחבה של קורסים הניתנים במסגרת התכנית ובמסגרת המחלקות השונות באוניברסיטה. כמו כן, על התלמיד/ה להשתתף בשני סמינריונים בין-תחומיים ובקולוקוויום של התכנית. על התלמיד/ה להגיש עבודת מחקר לתואר שני (תזה).

במסגרת המסלול המחקרי עתידות להיפתח בשנת 2009-10 (תש"ע) שתי מגמות לימוד חדשות:

1. מגמת מדינה ומגדר

ראש המגמה: ד"ר אורנה ששון-לוי
מגמת לימודים ייחודית העוסקת בצמתי ההשקה המרכזיים שבין מגדר, מדינה, חברה ולאום. הפרוייקט הלאומי נדמה היה כפרוייקט אוניברסלי כיוון שהלאומיות, יותר מאידיאולוגיות אחרות, מציעה חזון שכולל בתוכו נשים. אולם המחקר הפמיניסטי מראה כי המדינה והלאום מעוצבים על פי תפישות מגדריות, מכוננים זהויות מגדריות ומעצבים אי-שוויון מגדרי.

התבססותו של סדר גלובלי חדש מאז שלהי המאה העשרים, שהביאה לתמורות נרחבות במבנה המדינה ובתפישות הלאומיות, כרוכה בעיצוב מחודש של אידיאולוגיות מגדריות-גזעיות. השינויים העמוקים בשוק העבודה בשכר, באופן ההתארגנות של עובדות ועובדים ובהתארגנויות חברתיות היוו חלק מתהליכים אלה. בחינת תהליכי השינוי תוך אימוץ

של הסוציולוגיה, בהתפתחויות עכשוויות ובמוקדי עניין של התלמידים בה. כוונת התוכנית להקנות הכשרה תיאורטית ומתודית שתאפשר התמודדות עם סוגיות מרכזיות, עם פולמוסים תיאורטיים עכשוויים, ועם היבטים שונים של המחקר הסוציולוגי.

• **מחקר חברתי שימושי, ראש המגמה: פרופ' רבקה רייכמן**

התוכנית המוצעת נועדה להכשיר תלמידים מתקדמים לעסוק באופן מקצועי במחקר המיועד לשרת צרכים מעשיים של לקוחות ממלכתיים, ציבוריים ופרטיים. התוכנית כוללת, בין השאר, התנסות מעשית בביצוע מחקר בארגון נבחר. העבודה המעשית תלווה בהדרכה מקצועית ובחניכה אישית - הן במקום העבודה והן ממורי החוג.

• **סוציולוגיה ארגונית יישומית, ראש המגמה: ד"ר אסף דר**

תוכנית הלימודים במגמה זו מושתתת על שלושת הנדבכים הבאים: (א) לימודים מתקדמים בסוציולוגיה (ב) לימודי התמחות בארגונים (ג) לימודים יישומיים. המרכיב הראשון כולל שיעורים בתיאוריות, בשיטות מחקר וסטטיסטיקה, החברה הישראלית וסדנת מחקר. המרכיב השני כולל שיעורים וסמינרים נבחרים בחקר ארגונים - ברמת המקור וברמת המיקרו, בסוציולוגיה של העבודה ובסוציולוגיה כלכלית. המרכיב השלישי כולל עבודה מעשית (פרקטיקום), סמינר בסוציולוגיה יישומית, סמינר על תהליך הייעוץ בארגון, סדנאות לרכישת מיומנויות מעשיות ומפגשים עם אנשי שדה.

• **קרימינולוגיה וחוק, ראש המגמה: פרופ' אריה רטנר**

מגמה זו מיועדת להקנות לתלמידים ידע עיוני ומחקרי נרחב בתחום הקרימינולוגיה. במסגרת התוכנית תינתן לסטודנטים אפשרות להכיר ולהתעמק בסוגיות הקשורות בתחומי הסטייה, הפשיעה, עבריינות הנוער, מערכת אכיפת החוק ומערכת המשפט. ההתמקדות בסוגיות השונות הינה בהקשר של החברה הישראלית תוך שימת דגש על פרספקטיבה השואתית לחברות ותרבויות אחרות.

• **אנתרופולוגיה, ראש המגמה: ד"ר עמליה סער**

המגמה מציעה תוכנית לימודים המפתחת מכלול כישורים הדרושים למחקר אנתרופולוגי, ביניהם: הבנת מציאות פלורליסטית דרך רגישות לקודים תרבותיים, הסתכלות כוללנית (הוליסטית) על הזיקה שבין מערכות כלכליות, פוליטיות, ריבודיות וסימבוליות. זאת באמצעות מתודולוגיה אתנוגראפית המעמיקה בחקר תופעות מתוך שהות בקרב הנחקרים והיכרות של שונות בין תרבויות.

• **התמחות בטכנולוגיה וחברה, ראש המגמה: פרופ' גוסטבו מש**

מטרת התוכנית היא להעניק לסטודנטים הבנה תיאורטית רחבה של יחסי הגומלין בין טכנולוגיה וחברה, עם דגש על חברות בנות זמננו. הגישה התיאורטית הדומיננטית בתוכנית ההתמחות היא הבנייה חברתית של טכנולוגיה. במסגרת הלימודים נציג וניישם תיאוריות המתרכזות בתפקידו של הסוכן החברתי ושל מבנים חברתיים בתהליך העיצוב והשימוש של טכנולוגיות חדשות ובתפקידה של הטכנולוגיה בעיצוב של יחסים ודפוסיים חברתיים.

ב. **מסלול "מגדר בשטח" המשלב תיאוריה ועשייה חברתית**

ראש המסלול: ד"ר רנית קרק
מסלול ייחודי המשלב לימודים תיאורטיים עם מחויבות לעשייה חברתית. המסלול מיועד לא/נשים המתעניינות/ים בפעילות חברתית הממוקדת במגדר ובקידום מעמדן של נשים, רווחתן, זכויותיהן ונושאים מגדריים אחרים.

מטרת התוכנית לייצר חיבור בין הידע האקדמי לבין העשייה והידע שנצבר בשדה ובפרקטיקה, תוך מתן חשיבות לידע הנצבר לאורך השנים הן בפעילות בשטח והן באקדמיה. במסגרת התוכנית יוכלו א/נשים הפעילים והמחויבים לקידום נשים מעמדן וזכויותיהן לרכוש ידע עדכני וביקורתית בתחום זה ולהצטייד בכלי עבודה רחבי טווח בתחום של נשים ומגדר. התוכנית שמה דגש על המרכיב היישומי של ההגות בתחום לימודי המגדר ובמיוחד על הבנתם של תהליכים כלכליים, תהליכי שינוי במדיניות הציבורית, עקרונות העבודה של המגזר השלישי, השפעת התקשורת, תהליכים קבוצתיים, הנחיית קבוצות ועוד.

המסלול פתוח למועמדים/ות מתחומים שונים של עשייה וממגוון רחב של ארגונים כגון: ארגונים פמיניסטים, ארגוני רווחה, מגוון ארגונים חברתיים ללא כוונת רווח, והסקטור הציבורי (ייעוץ לקידום מעמד האישה ממשרדים ממשלתיים ומהרשויות המקומיות). המסלול מעניק תואר מ"א ללא תיזה.

תכנית הלימודים: התכנית כוללת 22 שעות שנתיות. היא מורכבת מקורסי ליבה שהם חובה, ומקורסי בחירה מתוך רשימה רחבה של קורסים הניתנים במסגרת התכנית ובמסגרת המחלקות השונות באוניברסיטה. כמו כן, על התלמיד/ה להשתתף בשני סמינריונים בין-תחומיים ובקולוקוויום של התכנית. הסטודנטיות/ים יידרשו להכין פרוייקט סיום המשלב תיאוריה ופרקטיקה.

לכל המגמות בתכנית ללימודי מגדר בבר אילן ניתן להגיע דרך

המשרד: 03-5318320
המייל: migdar.bashtach@gmail.com
האתר: www.barilan-migdar.com

אניברסיטת חיפה

לימודים לתואר שני בחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה

לימודים לתואר שני בחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת חיפה מתקיימים במגוון מגמות ותוכניות התמחות:

• **סוציולוגיה עיונית, ראש המגמה: ד"ר יובל יונאי**
מגמה זו עוסקת בדיון העיוני בסוגיות מרכזיות אשר על סדר היום הסוציולוגי הקלאסי והעכשווי, תוך התמקדות בחקר החברה הישראלית. המגמה משלבת עיסוק בסוגיות היסוד

בתחומים השונים מפרספקטיבה ששמה לה למטרה חשיבה מחודשת על מגדר בכלל ועל מקומן של נשים בעולם בפרט.

2. מגדר ומשפטים: תחום העוסק בממשק שבין מגדר ומשפט ומתמקד בזיקות שבין היבטים מגדריים של המשפט ובין היבטים מגדריים של החברה שבה הוא פועל. התחום חושף את ההבניות המגדריות שבבסיס החוק הפורמלי והחוק בפעולה, ובוחן את האופנים שבהם משתק המשפט ומייצר אבחנות בין נשיות לגבריות. בד בבד כולל התחום עיסוק באופנים, שבהם ניתן לעשות שימוש במשפט כדי לאתגר אבחנות והיררכיות מגדריות, כמו גם אפילויות בגין בסיסי שייכות חברתיים אחרים כגון לאום וגזע.

3. מגדר וחברה: תחום זה מאגד את הדיונים התיאורטיים, האמפיריים והמעשיים בהיבטים הסוציולוגיים, האנתרופולוגיים, הכלכליים, הפסיכולוגיים והפוליטיים של מגדר. התמקדות באחד מן התחומים הללו או בכמה מהם מעניקה הבנה מעמיקה של האופנים, שבהם קטגוריות כגון נשיות, גבריות, אמהות, ואבהות מובנות באופן חברתי ומעצבות את הזהות החברתית והעצמית של הפרט, המשפחה, הקהילה והמדינה.

4. מגדר ואמנויות: תחום זה מתמקד באופנים, שבהם עוסקות אמנויות התיאטרון, הקולנוע והאמנות הויזואלית בייצוגים מגדריים. האמנות מהווה ערוץ מרכזי להעברת מסרים, אמונות ונורמות, המבטאות גם יחסים מגדריים. היא תורמת להבניה, לתחזוק ולשימור או לשינוי הייצוגים המגדריים באמצעות האופן, שבו נראות, מתנהגות ונשפטות דמויות נשיות וגבריות, וזאת באמצעות שימוש בסטראוטיפים או הימנעות משימוש בהם, וכן באמצעות המסרים, שהטקסטים האמנותיים מעבירים אודות גבריות, נשיות והיחסים בין המינים.

ניתן ללמוד ולבצע מחקר תוך התמקדות בתחום לימוד אחד או לשלב בין שני תחומים. במסגרת קורסי הבחירה אפשר לשלב קורסים בדגש תיאורטי, אמפירי או בדגש של מחקר שטח על פי הנושאים ואופני המחקר, שבהם יש לכל אחת ואחד עניין, ובאישור ועדת ההוראה וראש התכנית.

פרטים מלאים באתר התכנית:

<http://www.tau.ac.il/humanities/gender/ma.heb.html>

האוניברסיטה העברית, בית ספר לחינוך תוכנית לתואר שני בסוציולוגיה של החינוך

המגמה לסוציולוגיה של החינוך מיועדת לסטודנטים וסטודנטיות המעוניינים/ות לעסוק בסוגיות חינוכיות מנקודת מבט חברתית ותרבותית. הלימודים מכוונים לאלו הרוצים/ות להתמחות במחקר סוציולוגי בחינוך (מחקר בארגונים ממשלתיים ומוסדות מחקר) ולאילו המתעדים/ות להשתלב בתפקידי מנהיגות וזממות חינוכית במערכת החינוך הפורמאלית והבלתי פורמאלית (הנהגה קהילתית, עיצוב מדיניות חינוכית, פעילות בארגונים וולונטריים בחברה האזרחית, ועוד).

• התמחות בפיתוח ארגוני-מערכתי, ראש המגמה: פרופ' יצחק סמואל

מטרת התוכנית היא להקנות לתלמידים התמחות בתהליכי שינוי ופיתוח של ארגונים ולהכשיר אותם לעסוק בייעוץ ארגוני. הגישה התיאורטית המנחה תוכנית זו היא מערכתית- מבנית, המדגישה תפיסה כוללת של הארגון והסביבה הארגונית. ההתמחות המוצעת נועדה להקנות תשתית תיאורטית ומתודולוגית בתורת הארגונים, בד בבד עם התנסות מעשית לשם רכישת מקצוע פרופסיונאלי בתחום הייעוץ הארגוני. ההתמחות תכשיר את הלומדים לעסוק באופן מקצועי בשינוי ובפיתוח של ארגונים למיניהם, ובייעוץ למנהלים בתחומים ובדרגים שונים.

תנאי קבלה ומסלולי לימודים: החוג מקיים שני מסלולי לימוד: מסלול עם כתיבת עבודת גמר מחקרית, מסלול עם בחינת גמר. במסלול הראשון הלימודים כוללים שיעורי חובה ושיעורי בחירה בהיקף של 30 ש"ס + הגשת עבודת גמר מחקרית. במסלול השני הלימודים כוללים שיעורי חובה ושיעורי בחירה בהיקף של 38-39 ש"ס ובחינת גמר שתבדוק ידע והבנה בספרות סוציולוגית ואנתרופולוגית עדכנית.

למידע נוסף ניתן לפנות למזכירות החוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה בטלפון 04-8249506, ליו"ר ועדת מ.א. טלי כץ-גרו בטלפון 04-8240969, או לעיין באתר האינטרנט של החוג <http://hevro.haifa.ac.il/~soc>

אוניברסיטת תל אביב

תוכנית חדשה לתואר שני בלימודי מגדר

בשנת הלימודים תשס"ט נפתחה תכנית חדשה לתואר שני בלימודי מגדר. התכנית מציעה למידה ומחקר מעמיקים של היחסים החברתיים בין נשים לגברים, של זהויות ותפקידים מגדריים ושל תיאוריות פמיניסטיות ותיאוריות ביקורתיות אחרות. התכנית היא רב תחומית ומעודדת יישום תובנות מגדריות בתחומי ידע אחרים (משפטים, ספרות, היסטוריה, תולדות האמנות, גיאוגרפיה ותכנון, סוציולוגיה, קולנוע ואחרים). היא מיועדת הן לבוגרות ולבוגרי תואר ראשון בלימודי נשים ומגדר, המעוניינים להרחיב את ידיעותיהם ולהעמיקן, והן לבוגרות ולבוגרי תואר ראשון בתחומים אחרים, המבקשים להיחשף ללימודי המגדר ולבחון לאורם את תחום התמחותם.

לימודי התואר השני במגדר כוללים מסלול מחקרי (עם עבודת גמר) ומסלול עיוני (ללא עבודת גמר). תכנית הלימודים מאפשרת התאמה אישית לרצונות וליכולות האינדבידואליים תוך זיקה לתחומי המידה והמחקר המצוינים בהמשך כמו גם בחירת כיוון לימוד בהדגש תיאורטי או בהדגש של מחקר שדה/שטח.

התכנית ללימודי מגדר לתואר שני מציעה ארבעה תחומי לימוד ומחקר:

1. מגדר ורוח: תחום המעמיק את המבט המגדרי במדעי הרוח. הוא בוחן היבטים שונים של מדעי הרוח (כגון: פילוסופיה, חקר הספרות, היסטוריה, מדעי הדתות), שבהם נזנחה המחשבה על נשים ודרך עיני נשים, ובאופן זה היוו חלק מתרבות, המאדירה מודלים של גבריות כאידיאל אנושי. כן עוסק הדיון המגדרי בשאלת העשייה התרבותית

- חברה ופוליטיקה דמוקרטית (סוציולוגיה, מדע המדינה);
- חינוך, אזרחות ודמוקרטיה;
- היסטוריה של הדמוקרטיה;
- תרבות דמוקרטית (פילוסופיה, ספרות, תאטרון)

פרטים נוספים בכתובת:

<http://www.openu.ac.il/academic/Sociology/m02.html>

האוניברסיטה הפתוחה

תוכנית לתואר שני בלימודי תרבות

החל משנת הלימודים הנוכחית האוניברסיטה הפתוחה מציעה תוכנית לתואר שני בלימודי תרבות. זו תוכנית רב-תחומית אשר נשענת על מחלקות האוניברסיטה הפתוחה לספרות ואמנויות, לסוציולוגיה ותקשורת, להיסטוריה ופילוסופיה. התוכנית עוצבה ונבנתה על ידי צוות בראשותה של פרופ' נורית גרץ, ועם השקתה להוראה עומד בראשה פרופ' מוטי רגב. התוכנית תכלול עם השלמת הפיתוח כחמישה עשר קורסים מקוריים, אשר חוברו במיוחד עבור התוכנית. קהל היעד של התוכנית הינו בראש ובראשונה בוגרי האוניברסיטה הפתוחה במדעי החברה והרוח, וכן בסוציולוגיה ותקשורת. יחד עם זאת, התוכנית פתוחה לקבלה של בוגרי אוניברסיטאות אחרות, בעלי רקע והישגים מתאימים, אשר אופי הלימודים באוניברסיטה הפתוחה מתאים להם.

לימודי תרבות, כפי שנלמדים בתוכנית זו, הינם תחום ידע שנובע ממגוון גישות ותיאוריות לחקר התרבות במדעי הרוח והחברה, ומישם אותן להבנה וניתוח של מגוון תופעות, בדגש על התרבות בת-זמננו. התוכנית מבקשת להעמיק ולהרחיב את ההיכרות של סטודנטים עם חזית הידע והחשיבה התיאורטית אודות מהותו של תחום התרבות בכלל, ואודות התרבות בת-זמננו בפרט. האיזון והשילוב בין גישות תיאורטיות שמקורן בחקר הספרות, לימודי הקולנוע ופילוסופיה, לבין תיאוריות סוציולוגיות ואנתרופולוגיות נתפס כחינוכי, ועל כן אינו נתון לבחירת הסטודנטים, אלא מהווה חובה שבאה לביטוי בארבעת קורסי התשתית של התוכנית. אלה מקנים לסטודנטים תשתית תיאורטית נרחבת, הכוללת את הסטרוקטורליזם, המרקסיזם ופיתוחיו, פוסט-סטרוקטורליזם, פוסטמודרניזם, מגדר ופוסטקולוניאליזם. בנוסף נלמדות בקורסים הללו גישות אנתרופולוגיות וסוציולוגיות לחקר התרבות, ובכלל זה המסורת הדורקהיימית, המסורת הבריטית, אינטרקציה סימבולית, וגלובליזציה תרבותית. לימודי התרבות הבריטיים זוכים לתשומת לב לאור תפקידם המכריע בהתפתחות תחום ידע זה, וכך גם המציאות התרבותית של ישראל בהיותה הזירה המקומית והמוכרת. בהמשך לקורסי החובה תציע התוכנית סדרה של קורסי בחירה במגוון סוגיות של חקר התרבות, ובהן מרחב, גוף, מגעים בין-תרבותיים, אמנות, יהדות/עבריות/ישראליות, תרבות פופולרית, ועוד.

מקובל באוניברסיטה הפתוחה, הקורסים כוללים ספרים מודפסים וחומר דידיקטי נלווה, אותם מקבלים הסטודנטים לביתם. לכך מתווספים ששה מפגשים במהלך הסמסטר שאליהם נדרשים הסטודנטים להגיע, וכן אתרי קורס פעילים

מטרת הלימודים היא לתרגם את המחשבה הסוציולוגית לשדה החינוכי: לחדד מבט ביקורתי בניתוח מצבים חברתיים שונים, לעודד ראייה מערכתית על ארגונים ומוסדות ולפתח את היכולת לבחון מציאויות חינוכיות מתוך ההקשר הישראלי ומנקודת מבט השוואתית גלובלית.

תכנית הלימודים כוללת העמקה בבסיסים תיאורטיים שונים, פיתוח חשיבה ביקורתית ושכלול המיומנויות המחקריות תוך התנסות בשיטות עבודה מגוונות (כמותיות ואיכותיות). במהלך לימודיהם, מעמיקים הסטודנטים והסטודנטיות בנושאים חינוכיים מגוונים תוך התייחסות להקשר הכולל של החברה הישראלית, ומנקודת מבט משווה למערכות חינוך בעולם. העיסוק בחינוך הוא באמצעות דיון בנושאים עכשוויים ככל חברתיים מגוונים: לאומיות, מגדר, גלובליזציה, דת, רב תרבותיות, חברה אזרחית, זהות והגירה.

המגמה מציעה לבוגריה השתלבות בעזרה בהוראה לתלמידי התואר הראשון ועבודה במחקרים פעילים.

ראש המגמה: ד"ר עדנה לומסקי-פדר. טלפון: 5882077

כתובת דוא"ל: mstednal@mscc.huji.ac.il מרכזת
מגמה: talya.prital@huji.ac.il טלפון: 5882088

האוניברסיטה הפתוחה

תוכנית לתואר שני בלימודי דמוקרטיה בין-תחומיים

התוכנית לתואר מוסמך בלימודי דמוקרטיה היא תוכנית בין-תחומית השואפת להקיף את נושא הדמוקרטיה במבט רחב ככל האפשר. ביסוד התוכנית עומדת תפיסה רחבה הרואה בדמוקרטיה, בעת ובעונה אחת, פילוסופיה מדינית, שיטה פוליטית וחברתית, מכוונת תרבותית, אורח חיים ותפיסה חינוכית. התוכנית מתבססת על לימודים בתחומים שונים, ובהם מדע המדינה, היסטוריה, משפטים, סוציולוגיה, כלכלה, פילוסופיה, פסיכולוגיה, חינוך ותאטרון. אחת המטרות המרכזיות של התוכנית היא לתרום להעמקת החינוך לדמוקרטיה במערכות ציבוריות בכלל, ובמערכת החינוך בפרט. בנוסף להעשרה כללית בנוגע לדמוקרטיה, התוכנית מעניקה גם הכשרה מקצועית למי שמתעדתים ללמד אזרחות ומדעי החברה בבתי הספר. בעלי תעודת הוראה בחינוך העל-יסודי יוכלו לקבל רישיון הוראה במקצוע האזרחות אם יסיימו בהצלחה את התואר השני בלימודי דמוקרטיה בין-תחומיים. כן יוכלו לקבל רישיון כזה, מי שישלמו תעודת הוראה באזרחות לאחר סיום התואר השני.

מסלולי לימודים

בתוכנית שני מסלולים:

- לימודים לתואר שני ללא תזה
 - לימודים לתואר שני עם תזה (למצטיינים)
- התוכנית כוללת ארבע מגמות התמחות:

המגדר. ההתמחות הייחודית משלבת בין תחומי דעת שונים.

מסיימי התוכנית אשר ימלאו את החובות האקדמיות של תכנית ההתמחות יהיו זכאים לציין התמחותם זו בתעודת הניתנת למסיימי תואר מוסמך.

היקף ההתמחות: היקף התוכנית בהתמחות 22 נ"ז. חוג האם שהתלמיד לומד בו לתואר מוסמך, רשאי להכיר בחלק מנקודות הזכות בלימודי ההתמחות כקורסי בחירה בחוג, בכפוף לאישורו של יועץ החוג.

תנאי הקבלה לתוכנית ההתמחות במגדר:

1. לתוכנית יתקבלו תלמידים/ות העומדים/ות בדרישות הקבלה ללימודי המו סמך בפקולטה ובבתי הספר באוניברסיטה, בציון 85 לפחות.
2. הקבלה לתוכנית מותנית באישור יועצי המוסמך בחוגים ובאישור רכזת תוכנית ההתמחות בחקר המגדר.
3. תנאי מקדים להשתתפות בתוכנית: קורס מבוא בלימודי מגדר בהיקף של 4 נ"ז.

לפרטים נוספים: מרכז לייפר ללימודי נשים ומגדר, הפקולטה למדעי החברה, הר הצופים
טלפון: 02-5883455, פקס: 02-5883364 דוא"ל:
mslaferc@mscc.huji.ac.il

ספרי סוציולוגיה חדשים

אליטות חדשות בישראל / עורכים: אליעזר בן-רפאל ויצחק שטרנברג (2007), ירושלים: מוסד ביאליק.

ספר זה מתאר ובוחן את הנוף של האליטות בחברה הישראלית בת זמננו. סוגי האליטות הנידונים כאן כוללים אליטות מרכזיות – הפוליטית, של שירות המדינה ושל עולם העסקים; אליטות פרופסיונאליות – הצבאית, המשפטית, התקשורתית והאוניברסיטאית. אליטות מחוזיות – אליטת פמיניסטיות והאליטה הקיבוצית; אליטות דתיות – הדתית-לאומית, החרדית, ושל ה"דתיים החדשים"; אליטות עדתיות – מזרחיות, של דוברי הרוסית ושל המגזר הערבי. מבחינות רבות שונות מאוד האליטות היום מאלה שהיו כאן לפי דור, והיחסים ביניהן מורכבים ביותר. על נושאים אלה בקש לתחקות צוות מחקר שספר זה הוא תוצר עבודתו המשותפת. צוות זה כלל, בנוסף לעורכים ראשיים, את משה ליסק, בנימין נויברגר, חוה עצינו-הלוי וגבי שפר. הפרקים השונים נכתבו על ידי מומחים בעלי סמכות בתחומם אשר העידו בפני הצוות במהלך עבודתו.

בצל ההתנתקות, דיאלוג אסטרטגי במשבר / עורכים: חיים משגב ואודי לבל (2008), ירושלים: כרמל הוצאת ספרים.

אשר יחדיו מסייעים ללימוד העצמי שנדרש מן הסטודנטים. הספרים הינם למעשה מקראות של מאמרים שקובצו על ידי מחברי הקורסים, וכן מדרכי-למידה ובהם דברי רקע והסבר למאמרים. לשם סיום התואר נדרשים הסטודנטים ללמוד 13 קורסים במסלול ללא תזה, ו-11 קורסים במסלול עם תזה.

לפרטים נוספים:

<http://www.openu.ac.il/programs/m06.html>

**המכללה האקדמית עמק יזרעאל
תוכנית לתואר שני בפיתוח וייעוץ ארגוני**

ראש התוכנית
פרופ' מיכל פלגי

התכנית מתמקדת בהיבטים של פיתוח ארגוני, יעוץ ארגוני ופיתוח משאבי אנוש בארגונים. היא מעניקה ידע וכלים בסיסיים בתחום הניהול והמחקר, הנדרשים בתפקידי הפיתוח והייעוץ הארגוני. מטרתה המרכזית של התכנית היא להכשיר את בוגריה לעבודה במסגרת ארגונים מסוגים שונים (במגזר הפרטי, במגזר הציבורי ובמגזר השלישי) בתפקידי אבחון, פיתוח ויעוץ ארגוני, ניהול משאבי אנוש ומחקר יישומי בסיסי.

הלימודים בתכנית נמשכים שנתיים (ללא תזה). במסגרת התכנית על הסטודנטים להשתתף בקורסים עיוניים, בסדנאות התנסויות, בעבודה מעשית במסגרת ארגונית מחוץ למכללה (פרקטיקום) ובפרייקט גמר.

סגל התכנית כולל חוקרות/ים המתמחות/ים בתחום הניהול וההתנהגות הארגונית וכן יועצות/ים ארגוניות/ים עם ניסיון מעשי עשיר.

ייחודה של התכנית, מעבר לנושאים אלה, הוא בהיותה רב תחומית. היא מתמקדת לא רק ביעוץ הארגוני אלא גם בפיתוח הארגון, בדגש על הגישה המערכתית, כפי שמפורט להלן.

מרכזת התכנית:
גב' רונית חונטביץ

e-mail: ronith@yvc.ac.il

טל': 04-6423484
פקס: 04-6423422

**מרכז לייפר ללימודי נשים ומגדר
באוניברסיטה העברית
תוכנית חדשה לתואר שני בלימודי מגדר**

התוכנית מיועדת לתלמידי מוסמך במסלול מחקרי או לא מחקרי, בחוגים ובפקולטות באוניברסיטה העברית, המעוניינים להתמחות בתחום המגדר.

מטרת התוכנית: לאפשר לתלמידים ממחלקות שונות באוניברסיטה העברית להעמיק את הידע שלהם בתחומי

Ethnicity, Religion and Class in Israel / Ben-Rafael Eliezer, Stephen Sharot (2007), Cambridge, N.Y.: Cambridge University Press, paperback re-print of the CUP hardcover (1991).

ספר זה פורסם לראשונה לפני כ-20 שנה וזכה כעת לפורסום מחודש בשל תעודתו ודיוניו בפרובלמטיקות אשר לא זכו לתשומת לב בעבודות רבות אחרות. ייחודו של הספר שהוא מציג השוואה בין קבוצות מוצא ספציפיות במציאות הישראלית – יהודים יוצאי מרוקו, עירק, פולין ורומניה וצאצאיהם – תוך הבחנה בכל קבוצת מוצא בין בעלי צווארון כחול ולבן. בצורה זו מקדמים הכותבים את הדיון בנושא העדתי בחברה הישראלית לאופקים חדשים תוך התייחסות לגישות לדתיות, ניסוחי זהויות קולקטיביות ודמויים כלל-חברתיים הרווחים בחברה הזאת.

Identities in an Era of Globalization and Multiculturalism: Latin America in the Jewish World / Edited by Judit Bokser Liwerant, Eliezer Ben-Rafael, Yossi Gorny, and Raanan Rein (2008), Leyden-Boston: Brill.

כרך זה מעלה נושאים מושגיים מרכזיים וניתוחים של מקרים אימפיריים ספציפיים בתחום הזהויות היהודיות בנות זמננו - בעידן הגלובליזציה. הדגש בספר הוא על יהדות אמריקה הלטינית – על קהילותיה וסביבותיה התרבותיות השונות והוא מקבץ מגוון של גישות דיסציפלינריות ותיאורטיות. הכוונה להציג ניתוח רב-ממדי ורב-מוקדי של התנסות יהודית זו תוך העמדתה ביחס ליהודיות אחרות בעולם.

The Production of Educational Knowledge in the Global Era / Edited by Julia Resnik (2008), Rotterdam: Sense Publishers .

CONTRIBUTORS: Robert Arno, Aaron Benavot, Eyal Ben Ari, Roser Cussó, Yossi Dahan, Roger Dale, Oren Lallo, Julia Lerner, Orna Naftali, Julia Resnik, Susan Robertson, Philip Wexler and Yossi Yonah.

What impact does globalization have on the production of educational knowledge, and on the way scholars envisage education systems and education in general?

Western education systems are being transformed, and their role redefined, in light of the processes of globalization: education

מהן השלכות הליך ההתנתקות על יחסי צבא-חברה בישראל?

מהי השפעת התהליך על יחסי דת ומדינה בישראל? כיצד הוצג מהלך ההתנתקות בשיח התקשורת והציבורי?

מהן השלכות תוכנית ההתנתקות על התרבות והפסיכולוגיה הלאומית?

מה העיד יישום התוכנית על יחסי משפט, פוליטיקה ומדיניות ציבורית בישראל?

שלל התפתחויות חברתיות ופוליטיות התרחשו בצל ההתנתקות. אלו מוארים במאמרי הקובץ המנתחים את השפעות תהליך ההתנתקות על החברה הישראלית בשישה שערים: ישראל ורצועת עזה – היסטוריה, אסטרטגיה ופוליטיקה; הפסיכולוגיה הפוליטית של ההתנתקות: תפיסות, ערכים, נרטיבים; ההתנתקות ויחסי צבא-חברה בישראל; ההתנתקות והחברה הדתית; תוכנית ההתנתקות והזירה המשפטית; כרונולוגיה של ההתנתקות.

Body, Mind, and Exploitation: Alienation and its Limits / Edited by Devorah Kalekin-Fishman and Lauren Langman (2008), Sage: Current Sociology Monograph Vol. 56, no. 4.

The sources for studies of alienation can be found in the theoretical explanations of modernity proposed by thinkers in the nineteenth century. Following on extensive changes in the processes of production in the twentieth and the on-going digitalization of industry into the current century, alienation has taken on new forms, with a focus on the management and exploitation of the body. Explorations of how this is effected are presented in the articles of the monograph. Among them there are three theoretical articles, including a critique of contemporary genetic science by Matthew David and an exploration of 'false consciousness' by Devorah Kalekin-Fishman. Miriam Adelman and Lennita Ruggi present research on 'Gender, Identity and Construction of the Body in Contemporary Brazilian Culture'; Jodie Allen discusses the 'Anorexic Subject' and Anna Kontula writes on 'The Sex Worker and her Pleasure'. Ellis Cashmore discusses alienation in sport ('Tiger Woods and the New Racial Order'), Marvin T. Prosono reports research on alienation through television shows, and Lauren Langman's piece on 'Carnivalization in Popular Culture – Punk, Porn and Resistance' completes the collection.

ילידי ישראל): הגורמים שהניעו את הישראלים לקבל את ההחלטה להגר; דפוסי הקליטה הכלכלית, החברתית והתרבותית שלהם בארה"ב ולבסוף, הערכת כוונתם לשוב לישראל או להישאר ביעד ההגירה. שלושת היבטי הגירה אלה שלובים כמובן זה בזה כאשר בכלם נבחנת שאלת ההשתייכות המגדרית. מסתבר שקבוצת המהגרים הישראלים אינה קבוצה הומוגנית ולמגדר יש משמעות כאשר מדובר בתהליך קבלת ההחלטות להגר, בדפוסי הקליטה בארה"ב ובנטייה לחזור לישראל. בתהליך קבלת ההחלטות להגר לארה"ב, גברים היו דומיננטים יותר בהכרעה להגר. בתהליכי הקליטה בארה"ב, נהנו מרבית הישראלים ממוביליות כלכלית, אך במידה רבה יותר - הגברים. קליטה חברתית ותרבותית אפיינה נשים ישראליות שמעמדן הסוציו-כלכלי גבוה בעוד האחרות שמרו על זהותן הישראלית וחשו ניכור בחברה האמריקנית. גם בנטייה לשוב ארצה מסתבר שגברים שמימשו את "החלום האמריקני" נוטים לחזור בעוד נשים שעשו זאת דווקא אינן מעוניינות לשוב ארצה. לממצאי המחקר השלכות תאורטיות בהקשר לחקר מגדר והגירה אך גם השלכות יישומיות לגבי מדיניות הקשורה בהחזרת ישראלים וישראליות למולדתן.

Time and Life Cycle in Talmud and Midrash : Socio-Anthropological Perspectives / Nissan Rubin (2008), Boston: Academic Studies Press.

Focusing on concept of time and life cycle this collection examines Jewish life in the Talmud period through the lens of Jewish law and custom of the period. The papers are all a product of Nissan Rubin and come together to present the cultural perspective of the Sages and scholars who produced the first stepping stones of Jewish life and custom. By using a structural approach Rubin is able to identify processes of long term change in a society which remains largely traditional and stable.

"Jewish society is based on the written text, considered sacred and unchanging. The context, the social reality, however, is likely to change as a result of political and economic shifts. The text, which accompanies the society and serves as a source for its values and norms, must undergo an interpretive process in order to constitute a source of authority under new conditions as well" (Chapter 3: "Brit Milah: A Study of Change in Custom", p. 63.)

targets are being reshaped in response to global economic needs; education systems are rated according to international rankings and education itself has been packaged into a commodity that can be commercialized worldwide. In addition, globalization prompts more intimate contact with different types of societies, cultures and knowledge that defy our "universal" foundations and research tools. Has educational knowledge developed in a way that enables us to disentangle the new education configurations? In order to respond to this question this edited volume addresses four major challenges:

1. to understand the denationalization of education and the need to re-conceptualize this transformation.
2. to uncover the agents and the tools of educational globalization, such as the knowledge producers, international organizations and role of statistics.
3. to explore the implications of the emerging international educational institutions and international curricula.
4. to understand non-western education and integrating it into western educational knowledge.

These challenges are located at the core of the production of educational knowledge and are treated from a variety of viewpoints: sociological quantitative and qualitative scholarship, ethnographic accounts, socio-historical perspectives and philosophical reflections.

This book contributes to critical thinking about globalization and educational knowledge and, at the same time, opens our spirits to the theoretical opportunities and educational enrichment that the globalization era offers. This is a compelling collection for anthropologists, sociologists, educational researchers, and anyone who seeks to understand the need of new modes of thinking about education in the global era.

The American Dream – For Men Only? Gender, Immigration and the Assimilation of Israelis in the United States / Lilach Lev Ari (2008), El Paso, TX: LFB Scholarly Publishing LLC.

המחקר בספר זה התמקד בשלושה היבטים הקשורים בהגירתם של ישראלים וישראליות לארה"ב (כולם

הציפיות להשכלה, לזהות ישראלית וקיום אורח חיים מודרני.

למרות האוריינטציות השונות של העולמות נראה שהבנות אינן רואות את עצמן בדיוסונס עם אחד מהעולמות, הן מחפשות הגדרה חדשה למרחב חיייהן, ומחפשות סטרטגיות חדשות לחיות בעולם המורכב של זהויות מבלי "לשבור את הכלים".

ריבוד: סוגיות באי-שוויון חברתי: מקראה / עורכות: יעל אנוך, רונית גרוסמן (2008), האוניברסיטה הפתוחה.

המקראה "ריבוד חברתי: סוגיות באי-שוויון חברתי", הכוללת 20 מאמרים (מחציתם בעברית), מאפשרת דיונים בסוגיות מרכזיות בסוציולוגיה של הריבוד. **תוכן העניינים במקראה:** סקירה היסטורית ומושגית; ריבוד חברתי: תיאוריות קלאסיות ומודרניות; סגנון חיים; היבטים אתניים ומיגדריים; גלובליזציה ואי-שוויון; ריבוד וניעות. לפרק החותם את המקראה בחרנו לתרגם מאמר של דוד גרוסקי ויספר סורנסן, שבחלקו הראשון מוצגת סקירה מקיפה של העמדות המרכזיות בויכוח המתמשך בדבר רלוונטיות המושג מעמד לניתוח אי שוויון בחברות עכשוויות. בהמשך המאמר מוצגת טיפולוגיה של הניתוחים המעמדיים הקיימים. למקראה נלווה "מדריך למידה" ובו דיון אינטגרטיבי בסוגיות השונות העולות מן המאמרים שבמקראה. המעוניינים לעיין ב"מדריך הלמידה" מוזמנים לפנות לעורכות (רונית גרוסמן: ronitgr@openu.ac.il, יעל אנוך: yaelen@openu.ac.il).

Symbolic analysis supplies an additional dimension to these studies enabling the reader to experience the cultural subtexts .

Transforming Kibbutz Research / Shapira Reuven(2008), Cleveland, OH: New World Publishing.

מדוע נדרש מהפך בחקר הקיבוץ כדי להבין נכון את החברה הקיבוצית ולהסביר את הצלחתה בעבר ומשבריה בהווה? איך שישים שנות מחקר שגו בהסברה פעם אחר פעם ומדוע חציה השני נותר עלום למרות שבו האליטה ביצרה את מעמדה ומשם שלטה בה? כיצד לא נחשף תהליך האוליגרכיזציה של תנועה הקיבוצית אף שהחל כבר בשנות ה-30, ואיך למרות תהליך זה שומרה חיוניותה עד שנות ה-80? האפשר שכלי ניתוח מנהיגותה אי-אפשר להסביר כל זאת ולא שאלות רבות נוספות על הקיבוץ? זאת חושף הספר שתורגם לעברית ואפשר לקבל את התרגום בכריכת ספירלה מהמחבר shapira@gan.org.il. לפרטים נוספים ראה אתר הספר <http://www.transformingkibbutz.com>.

Weaving Tradition and Modernity-Bedouin Women in Higher Education / Kathleen Abu-Saad, Tamar Horowitz, Ismael Abu-Saad (2007), Beer Sheva: The Robert Arnow Center for Bedouin Studies and Development and The Negev Center for Regional Development Ben Gurion University.

ספר זה משמיע את קולן של סטודנטיות בדואיות באוניברסיטת בן גוריון. הספר מבוסס על שאלונים שהועברו לחמישים ותשע סטודנטיות וראיונות עומק עם תשע מהן.

עולמן של הסטודנטיות הבדואיות מורכב ביותר: הן חשופות לשלושה עולמות שאתם הן מנהלות שיה מתמשך: עולם המשפחה והשבט, עולם האיסלאם והקאדים ועולם החברה הישראלית המייצגת ערכים מודרניים. מכל אחד מהעולמות ה צעירות הבדואיות יוצאות "נשכרות". המשפחה והשבט נותנות להן תחושת שייכות וזהות, ובטחון כלכלי. לעומת זאת המשפחה והשבט דורשות מהן נאמנות ללא סייג למשפחה המסורתית וערכיה.

עולם האיסלאם והקאדים פותח בפניהם פתח לפרספקטיבות ערכיות אוניברסאליות ונותן להם חיזוק בנושא היחס להשכלה ובמיוחד להשכלת נשים, ושוויון האשה. כתמורה הן חייבות להזדהות עם החברה הערבית איסלמית.

עולמה של החברה הישראלית פותח בפניהן נגישות להשכלה, פרספקטיבות תעסוקתיות, ורמה כלכלית גבוהה יותר. מבחינתן כתמורה הן נדרשות לקיים את

פרסים ומענקי מחקר לסוציולוגים

האגודה הישראלית לקרנות מחקר וחינוך

מענקי מחקר לדוקטורנטים

♦ **נתיב יעל** – האוניברסיטה העברית מנחות: לומסקי-פדר עדנה, אלאור תמר נערות ורקדות - המפגש בין נעורים, גוף ומגדר בבת ספר תיכונים בישראל.

מענקי מחקר כלליים

♦ **רייך צבי** – אוניברסיטת בן-גוריון בנגב החדשות החדשות? דפוסי הסתמכות על מקורות והפקת חדשות באתרי אינטרנט בהשוואה לרדיו ולעיתונות המודפסת.

הקרן הלאומית למדע ISF

♦ **פלגי מיכל** - המכללה האקדמית עמק יזרעאל, **צ'רני יגאל** - אוניברסיטת חיפה . מוטיבציות ומגבלות למעבר ליישובים כפריים מרוחקים: ג'נטריפיקציה כפרית בקיבוצי הגבול? שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 52,000 ₪

♦ **צפתי יריב**, אוניברסיטת חיפה. האם הופעה חיצונית אטרקטיבית של פוליטיקאים משפיעה על סיקורם החדשותי הטלוויזיוני? 3 שנים: מענק מחקר שנתי בסך 63,000 ₪

♦ **שלו מיכאל**, אוניברסיטה העברית. תפקידם של תהליכים רעיוניים בשינוי של משטר כלכלי-פוליטי: תפנית האבטלה בישראל 1973-1985. שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 84,000 ₪

♦ **תלמוד אילן**, **מש גוסטבו** – אוניברסיטת חיפה. היבטים חברתיים וריבודיים של תקשורת מקוונת בישראל. 3 שנים: מענק מחקר שנתי בסך 87,000 ₪

קרן שניצר

♦ **שלומי דורון**, המכללה האקדמית אשקלון. טקסי מעבר וטקסי הגדרה אישיים בתהליך של "חזרה בתשובה" מול "חזרה בשאלה"

דוקטורים חדשים לסוציולוגיה

אוניברסיטת בן גוריון

הדס הורוביץ - דומה אבל שונה: ביטוייה המגוונים של ההתקשרות למקום המגורים.

אוניברסיטת חיפה

טלי היוש – הלכו לחפש אתונות ומצאו מלוכה: מוטיבציות לצריכה של "פנאי רציני" ומשמעותן בחברה בת-זמננו.

יוסי לוס – חוויות אוניברסאליות בישראל: על אופני אימוץ מקומיים של דרכו הגלובלית של הבודהה.

♦ **אילון חנה**, אוניברסיטת תל אביב. מסלולי ניעות חברתית ובחירת תחומי לימוד בהשכלה הגבוהה. שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 87,000 ₪

♦ **ארן גדעון**, אוניברסיטה העברית. זקא: טרור המתאבדים, דת, טקס, גוף ואלימות ביהדות זמננו ובמזרח התיכון. שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 21,000 ₪

♦ **ברקוביץ' ניצה** - אוניברסיטת בן-גוריון, **קמפ אדריאנה** – אוניברסיטת תל אביב. עמותות, נשים ומשילות "מרווחה לעבודה" בישראל: ניתוח סוציולוגי של שדה פעולה מתהווה. 3 שנים: מענק מחקר שנתי בסך 105,000 ₪

♦ **גודמן יהודה**, אוניברסיטה העברית. אזרחות, זהות ואמביוולנטיות: הבדלים בסיפורי המרה דתית של מהגרים "רוסים" ו"אתיופים" בישראל. שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 63,000 ₪

♦ **גמליאל טובה**, אוניברסיטת בר-אילן. המפגש הטכנולוגי הבין-דורי בבית הספר. שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 38,000 ₪

♦ **הברפלד יצחק**, **מונדלק גיא** – אוניברסיטת תל-אביב. שינויים בשעורי חברות וכיסוי על ידי איגודים מקצועיים בישראל והשפעתם על "אפקט האיגוד" על השכר. שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 56,000 ₪

♦ **הלמן שרה**, אוניברסיטת בן-גוריון. תוכנית מרווחה לעבודה והפרידה מאימהות? הדינאמיקה והפרקטיקות המגדריות של תוכניות מרווחה לעבודה בישראל. 3 שנים: מענק מחקר שנתי בסך 73,000 ₪

♦ **זיידמן נורית**, **מלאך-פיינס איילה** - אוניברסיטת בן-גוריון. צוותים רב תרבותיים בעולם ההי טק הישראלי. 3 שנים: מענק מחקר שנתי בסך 98,000 ₪

♦ **סער עמליה**, אוניברסיטת חיפה. נשים, עבודה ואזרחות: מאמצי הכלה בשוליים 3 שנים: מענק מחקר שנתי בסך 87,000 ₪

♦ **פרנקל מיכל**, אוניברסיטה העברית. גלובליזציה, עבודה ומשפחה: חברות רב לאומיות ומיסודן של פרקטיקות "עבודה משפחה" ארגוניות בישראל. שנתיים: מענק מחקר שנתי בסך 98,000 ₪

About the Technion

The Technion is the leading institute of science and engineering education in Israel. The faculty of Industrial Engineering houses multiple disciplinary graduate programs, including an Applied Psychology and Organizational Behavior program and an MBA program. We have excellent MA and Ph.D. students, in our program which maintains US standards and is ranked the best in Israel.

Ideally located in Haifa, a pleasant city in the Northern part of Israel with extensive high-tech and traditional industry, the city offers excellent housing and quality of life as well as ample research opportunities.

Applicants are encouraged to send their curriculum vita and a letter of interest via e-mail to Anat Rafaeli (Anatr@ie.technion.ac.il) or to Miriam Erez (merez@ie.technion.ac.il). New doctorates or recent graduates are strongly encouraged to apply, and should have reference letters sent independently. The position will remain open until filled. If you have any further questions, please contact us. For more information about the Technion and the behavioral sciences program, please see the web site at <http://Psychology.Technion.ac.il>.

גליון יוני 2009

לקראת הגליון הבא של המידעון, המערכת מזמינה את חברי האגודה לשלוח מאמרים והודעות בנושאים הבאים: כנסים, קולות קוראים לכתבי עת, פרסום ספרים סוציולוגים חדשים, הצעות עבודה לסוציולוגים וזכיה במענקי מחקר, וכתבות קצרות מעניינות בנושאים רלוונטיים עד לתאריך 1.5.09 לכתובת: האגודה הסוציולוגית הישראלית, החוג למדעי ההתנהגות, המסלול האקדמי המכללה למינהל, שד' יצחק רבין 7, ת.ד. 25073 ראשון לציון 75190 או בדואר אלקטרוני: liatmi@hdq.colman.ac.il

אוניברסיטת תל-אביב

מיטל עירן-יונה - צבא, משפחה, מגדר ומה שביניהם.

חגי בועז - ערכו של אלטרואיזם: מחקר אודות הכלכלה הפוליטית של השתלות איברים.

מנר חסן - הנשכחות: העיר והנשים הפלסטיניות, והמלחמה על הזיכרון.

האוניברסיטה העברית

ברם חן - קטגוריזציה אתנית וריבוי תרבויות - מבט מהשוליים: יהודי קווקז בין אירופה ואסיה.

ג'ון ניקולס - ההגעה של האינטרנט לישראל: הדיפוזיה המקומית של טכנולוגיה גלובלית.

פינקלשטיין עדי - זרות וניכור בחוויית החולי הכרוני: סיפורים אישיים של נשים החולות בתסמונת התשישות הכרונית ובפיברומיאלגיה.

רנד גלית - מיין לשדה יין: תחום היין הישראלי כשדה תרבותי חדש.

הצעות עבודה

The Technion, Israel's Institute of Technology is looking to expand its Organizational Behavior faculty. The opening is flexible in terms of rank, and the ideal starting time would be in 2009, but this can also be flexible. Salary and compensation are compatible with the local standards in Israel.

Qualifications

To fill the position we are looking for an individual who is eager and active about his or her research and who can teach core and elective courses in organizational behavior, applied psychology, organizational sociology or HRM. The candidate should have a disciplinary background in organizational behavior, organizational or social psychology, or sociology and should have evidence of strong scholarly research abilities. The ideal candidate would also be collegial and eager to contribute to the development of the students and faculty of the Technion.

הכנס ה-40 של האגודה הסוציולוגית הישראלית "התמורות הגדולות בחברה הישראלית"

יתקיים ב-17-18 בפברואר 2009
באירוח המסלול האקדמי המכללה למינהל,
קמפוס ראשון לציון

החברה הישראלית עודנה חברה בהתהוות, המשתנה בלי הרף, ובשני העשורים האחרונים היא עוברת שינויים רוחביים (רב-תחומיים) ועמוקים (ניכרים).

מכלל השינויים, יתמקד הכנס ה-40 של האגודה הסוציולוגית הישראלית, ובאופן מיוחד המליאה החגיגית, בשלוש תמורות גדולות: ליברליזציה, גלובליזציה (התעולמות), והשסעה (שיסוע).

כמו כן, יתקיימו שתי מיני מליאות, האחת בנושא 'המשבר הכלכלי' והשנייה בנושא 'בחירות 2009'.

בכנס יתקיימו גם מושבים שיעסקו בקשת רחבה של נושאים סוציולוגיים, כולל: סוציולוגיה של הפוליטיקה, הכלכלה, העבודה, המשפחה, החינוך, הבריאות, התרבות ועוד

ביום ד' ה-18.2.09, יתקיימו מפגשים של הקהילות המקצועיות של האגודה (לפי סדר א-ב): ארגונים ועבודה, בריאות ורפואה, הגירה ודמוגרפיה, גוף מיניות ורבייה, חינוך, מגדר, משפחה, צבא

ביום ג' ה-17.2.09 בערב, יערך מופע אינטראקטיבי של תיאטרון פלייבק במופע מיוחד לכנס

ההשתתפות אינה כרוכה בתשלום, אולם מותנית בהרשמה מוקדמת עד תאריך 25.1.09 באמצעות הדוא"ל daffnah@colman.ac.il לדפנה הלפרין - רכזת הכנס

קיימת אפשרות לחנייה בחניון הקמפוס, בתשלום של 10 ₪ לכל היום

הרשמה מוקדמת לכנס מקנה הנחה ניכרת בדמי השתתפות

טופס ההרשמה לחברות ולכנס 2009 מעודכן

באתר האגודה [/http://www.israel-sociology.org.il](http://www.israel-sociology.org.il)

תכנית הכנס ופרטים נוספים ישלחו לחברים ברשת הסוציולוגים ויעודכנו באתר האגודה לפרטים נוספים, ניתן לפנות לליאת מילביצקי מזכירת האגודה בדוא"ל mliat@colman.ac.il